

*”Det är ingen som dör om jag inte
jobbar med Paw Patrol”*

En kvalitativ studie om förskollärares arbete och förhållningssätt
i relation till barns intresse för populärkultur

Av: Anna Eskils & Lisa Larsson

Handledare: Miriam Sio

Examinator: Marie Hållander

Södertörns högskola | Lärarutbildningen

Självständigt arbete 15hp

Utbildningsvetenskap C | Vårterminen 2020

Erfarenhetsbaserad förskollärarytbildning med interkulturell profil

Abstract

“No one is going to die if I don't work with Paw Patrol”

A qualitative study regarding the work and approach of preschool teachers, based on childrens interests in popular culture

The purpose of this study is to investigate *if* and *how* preschool teachers work with and relate to children's interest in popular culture, what opportunities and challenges they see in using popular culture as an educational tool and what experiences preschool teachers have of parents' attitudes, with regards to preschoolers' use of and interactions with popular culture. Media and popular culture are a big part of children's life today and the curriculum for preschools (Lpfö 18) emphasizes that we should work with digital tools, as well as dictating that the education should be based on the children's interests, which in our experience is often centered around popular culture.

This study is qualitative, based on empirical material obtained through qualitative interviews. Eight preschool teachers from six different preschools have participated in the study. The results were analyzed using the sociocultural perspective as well as previous research on popular culture.

The result of the study shows that most preschool teachers work with popular culture in preschool in one way or another. The study also shows that preschool teachers' personal views and attitudes with regards to popular culture affect whether and in what way the children's interest in popular culture is utilized. Although preschool teachers are aware that children have a strong interest in popular culture, some of their interests are excluded because the teachers mean that they are not exploratory or educational enough. The preschool teachers in the study describe both the challenges and opportunities of working with popular culture as an educational tool. Above all, they mean that many programs, films and games contribute to norms and stereotypes, but that they see it as an opportunity to explore such issues with the children. Using the children's interest in popular culture as a starting point, they see opportunities to develop different learning processes and children's identities. The conclusion of the study is that preschool teachers' awareness regarding, interest in and knowledge of popular culture is reflected in the nature of the interactions with the legal guardians, and in how the preschool teachers choose to take advantage of popular culture in the educational activities.

Keyword: Preschool, popular culture, preschool teachers, childrens interests, curriculum

Förord

Vi skulle först och främst vilja tacka de respondenter som trots Covid-19, vilket uppstod mitt under vår studie, valde att ta sig tid att ställa upp. Vi vill dessutom tacka våra personliga kontakter som hjälpte till att fråga sina kollegor om hjälp för att få till intervjuer under dessa tuffa tider. Vi vill även rikta ett stort tack till Martina som varit ett enormt stöd och som hjälpt oss i processen med vår uppsats. Likaså vill vi tacka vår handledare Miriam och våra kurskamrater för er input i skrivprocessen. Vi skulle även vilja tacka Espresso House på Odenplan för sköna soffor och omänskliga mängder kaffe och bakelser. Vi hade aldrig klarat detta utan våra sambos stöd, som stått ut med både skratt och gråt. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för vårt enorma teamwork och för en nyfunnen vänskap, livet ut.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING OCH PROBLEMOMRÅDE.....	1
1.1. DEFINITION AV POPULÄRKULTUR	3
2. TIDIGARE FORSKNING	4
2.1. POPULÄRKULTUR SOM TEXTORIENTERAD AKTIVITET.....	4
2.2. BARNES INTRESSE FÖR POPULÄRKULTUR.....	5
2.3. BARNES MOTSTÅND MOT FÖRBUD AV POPULÄRKULTUR	6
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	7
3.1. SOCIOKULTURELLA PERSPEKTIVET	8
3.2. DEN NÄRMASTE UTVECKLINGSZONEN	9
3.3. MEDIERING OCH REDSKAP	10
4. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	11
5. METOD.....	12
5.1. VAL AV METOD	12
5.2. URVAL.....	12
5.3. DATAINSAMLING.....	13
5.4. GENOMFÖRANDE	13
5.5. BEARBETNING OCH ANALYS AV DATAINSAMLING	13
5.6. VALIDERING OCH RELIABILITET.....	14
5.7. FORSKNINGSETIK.....	15
6. RESULTAT OCH ANALYS	16
6.1. ETT VÄRDEFULLT LÄRANDE MED POPULÄRKULTUR SOM GRUND.....	16
6.2. BARNENS ENGAGEMANG FÖR POPULÄRKULTUR	17
6.3. KOMMERSIELLA PRODUKTER KAN SKAPA HIERARKI OCH UTANFÖRSKAP	20
6.4. VÅRDNADESHAVARES ÅSIKTER OM ANVÄNDANDET AV POPULÄRKULTUR.....	21
6.5. GENUS	23
6.5.1. <i>Populärkultur som utgångspunkt för normkritiskt arbete</i>	24
6.6. FIN- OCH FULKULTUR	25
6.7. "ÄR DET UTFORSKNINGSBART?"	26
6.8. SIDOSPÅR I PROJEKTARBETET	27
7. DISKUSSION	29
7.1. FÖRSKOLLÄRARENS ARBETE OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT	29
7.2. MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR.....	32
7.3. ERFARENHETER AV VÅRDNADESHAVARES BEMÖTANDE	36
8. EXEMPEL PÅ HUR VI KAN ARBETA MED POPULÄRKULTUR.....	37
9. METODDISKUSSION.....	40
10. SLUTSATS	40
11. VIDARE FORSKNING	41
12. REFERENSLISTA	42
12.1. OTRYCKTA KÄLLOR	44
13. BILAGOR.....	45
13.1. ANSATS TILL ANSKAFFANDET AV RESPONDENTER.....	45
13.2. SAMTYCKESBREV.....	46
13.3. INTERVJUFRÅGOR.....	48

1. Inledning och problemområde

Barn växer idag upp i ett samhälle där de ständigt omges av mediala influenser som till exempel leksaker, kläder, "Youtube", musik, reklam, film, tv-spel, böcker, tidningar med mera. Dessa mediala influenser synliggör sedan barnen i förskolan genom att de ofta blir väldigt engagerade i olika karaktärer, som speglar sig i barnens intresse genom deras lek, samtal och skapande. I läroplan för förskolan (Lpfö 18) står det att "Utbildningen i förskolan ska ta sin utgångspunkt i läroplanen samt barnens behov, erfarenheter och det de visar intresse för. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas tillvara för att skapa mångfald i lärandet" (Lpfö 18, s. 13). Det står även att "Barn har rätt till delaktighet och inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen" (Lpfö 18, s. 16). De intressen barnen ger uttryck för handlar ofta om till exempel filmer, serier och tv-spel, såsom exempelvis Pokémon, Labyrint, Frost, Pyjamashjältarna, Fortnite eller Minecraft. Dessa intressen förändras väldigt snabbt då nya program, filmer och leksaker ständigt lanseras via till exempel reklam och tidningar från leksaksbutikerna.

Vi som författare har båda en bakgrund och ett gemensamt intresse för musik. Något vi både har erfarenhet och också i tidigare kurser läst, är att det finns en osäkerhet samt bristande kompetens inom de estetiska ämnena i förskolan idag. Calissendorff (2012) lyfter till exempel i litteraturen *Musikvetenskap för förskolan* att lärare menar att om de hade haft ett större förtroende för sin kompetens, skulle de oftare arbeta med musik med barnen (Calissendorff 2012, s. 106). Utifrån vår gemensamma bakgrund kan vi se värdet av att använda olika mediala influenser inom de estetiska lärprocesserna, genom att plocka upp sådant som ligger för barnens intresse till exempel Melodifestivalen och "Youtube". Vi har under många år som barnskötare tyckt att det är viktigt att arbeta utifrån barns intresse i förskolan, men det var inte förrän vi läste Fast (2011) litteratur *Att läsa och skriva i förskolan* som vi fick våra positiva upplevelser bekräftade. Fast skriver bland annat om populärkulturens positiva effekt för barns läs och skrivutveckling (Fast 2011), vilket bidrog till att vi fick upp ögonen för vad populärkultur kan ha för värde i förskolan. Åberg och Lenz Taguchi (2005) skriver i litteraturen *Lyssnandets pedagogik* om vikten av att arbeta utifrån barns intresse. De menar att om barn inte är intresserade kommer de heller inte säga eller fråga så mycket, men bygger vi ett innehåll på något barnen intresserar sig för, föds det många nya nyfikna frågor och tankar hos barnen (Åberg & Lenz Taguchi 2005, s. 71).

Vi har båda erfarit ett visst motstånd från både pedagoger och vårdnadshavare vad gäller en del av användandet av populärkultur. ”Jag tycker att ni tittar för mycket på film” är en kommentar vi fått höra från vårdnadshavare samt att de inte förstår syftet med varför vi tittar på olika program. En annan erfarenhet är att det finns en rädsla från vårdnadshavare kring att digitalisering har lyfts fram i den nya läroplanen. De är oroliga för att de digitala verktygen inte används på ett pedagogiskt sätt, utan mer som en "fjärde pedagog" eller som barnpassning. Några pedagoger från vår tidigare erfarenhet menar att filmers innehåll bidrar till stereotypa normer, som till exempel starka manliga superhjältar och svaga hjälplösa prinsessor. De menar att om vi tittar på sådana filmer strider det emot vad som står i läroplan för förskolan (Lpfö 18), att “Förskolans miljö ska inspirera och utmana barnen att bredda sina förmågor och intressen utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar” (Lpfö 18, s. 8). Pedagogerna menar också att den formen av aktiviteter inte är pedagogiska, utan att det är något man får hålla på med hemma.

Enligt våra erfarenheter finns det även en oro kring vilken framfart utvecklingen inom det mediala och barns kultur har idag, vilket gör att många pedagoger uttrycker att det är svårt att hålla sig uppdaterade om vad som är barnens intresse just nu. Vi håller med om en del av dessa aspekter, till exempel att det kan bidra till stereotypa normer, och att det är en utmaning för oss pedagoger att hålla oss uppdaterade om de populärkulturella intressen barnen har. Att känna till allt populärkulturellt i barnens livsvärld kan vara svårt och kanske inte nödvändigt. Frågan är om det ens är möjligt, men som vi ovan nämnt står det i läroplan för förskolan (Lpfö 18) att barnens intresse ska ligga till grund för planeringen av utbildningen. Därför menar vi att det är av vikt att känna till de intressen barnen uttrycker för stunden.

I läroplan för förskolan (Lpfö 18) står det även att ”Förskollärare ska ansvara för att varje barn får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande” (Lpfö 18, s. 15). Utifrån våra erfarenheter kan vi se många positiva sidor med att använda digitala verktyg som till exempel film, tv-program eller spel som utgångspunkt i aktiviteter och projektarbete, då barnen har blivit mer motiverade och nyfikna till att lära sig nya saker. Fast (2007) refererar i sin avhandling *Sju barn lär sig att läsa och skriva* till Sparrman som skiljer mellan *barnkultur* och *barns kultur*. Hon menar att barnkultur är en kultur skapad av vuxna för barn, medan barns kultur är skapad av barnen emellan, där de själva är aktörer (Fast 2007, s. 99). Genom att använda barnens intresse som utgångspunkt för planeringen av utbildningen, har barnen skapat sig en gemensam kultur sinsemellan genom sina delade intressen, samt utifrån den gemenskap de har fått när de har lekt och samtalat med varandra. Vi har många gånger fått kämpa för att få våra kollegor intresserade och motiverade att vilja ta in

barnens populärkulturkulturella intressen i undervisningen men vår erfarenhet är att många pedagoger låter sina personliga åsikter påverka utformningen av utbildningen, vilket bidrar till att dessa intressen inte tas med.

Vi har därför i denna uppsats valt att utforska ämnet populärkultur i förskolan då media och populärkultur är centralt i barns livsvärldar idag. Vi är intresserade av *om* och i så fall *hur* andra förskolor än de vi känner till tar tillvara på barns intresse utifrån populärkultur, samt vad förskollärare ser för möjligheter och utmaningar med att använda populärkultur som ett pedagogiskt verktyg. Vi är även intresserade av vad förskollärare har för erfarenheter av vårdnadshavares bemötande och attityder kring populärkultur och hur det har påverkat arbetet.

1.1. Definition av populärkultur

Storey (2015) definierar populärkultur på olika sätt, bland annat som en materiell kultur, vilket innefattar till exempel mobiltelefoner, kläder, födelsedagskort, leksaker, cyklar, spelkonsoller, television, radio, datorer, lärplattor, tidningar, böcker och bio. Författaren beskriver att vi interagerar med materialen på olika sätt, vi konsumerar och producerar, byter ut, beundrar och pratar om dem. Vi använder materialen för att det säger något om oss som personer, och vad vi intresserar oss för (Storey 2015, s. 225). Det Storey skriver ser vi även hos barnen på förskolan, då de genom sin kultur och sina intressen för dessa material både pratar, beundrar och leker med dem. Storey (2015) refererar till teoretikern Williams (1983) som definierar populärkultur till att det bland annat är något som är omtyckt av många och en kultur skapad av människor, för människor (Storey 2015, s. 5). Lindgren skriver att populärkultur är något som alla kan relatera till och att det finns runt omkring oss, bland annat genom de medier som kretsar i vårt samhälle såsom till exempel musik, sms, internet, tv-spel, fotbolls-EM och texten på baksidan av flingpaketet. Det är genom populärkulturen som människor tolkar, bearbetar och tillskriver sig kunskap om världen och om sig själva. Populärkultur är också ett uttryck för formandet av människors livsstilar, tankar, drömmar, känslor och attityder (Lindgren 2009, s. 9). Lindgren beskriver även fyra olika sätt att se på populärkultur utifrån sociologisk litteratur, där populärkultur ses som en kultur som många uppskattar, att populärkultur är en annan kultur än finkultur, det är en masskultur och en folkkultur (Lindgren 2009, s. 33 - 43). Persson (2000) definierar populärkultur som något som är producerat för många människor i en stor skala samt beskriver även att det var först i början på 1900-talet som populärkultur blev utbrett i allmänt, i samband med filmer och radions genombrott (Persson 2000, s. 22, 26). Författaren skriver också att ”Skolan och dess lärare behöver kunskap om populärkulturen” (Persson 2000, s. 92). För oss handlar populärkultur om något som skapar en gemensam kultur för

barnen. Utifrån vår erfarenhet tänker vi att det handlar om något som är omtyckt av många och som skapar ett gemensamt intresse. I förskolan kan det vara de spel, filmer eller tv-serier och dess olika karaktärer som existerar i barnens livsvärld just nu som sedan förändras över tid. Som ovan nämnt blir barnen ofta engagerade i dessa karaktärer, vilket i sin tur speglar sig på olika sätt till exempelvis i deras lek.

2. Tidigare forskning

När vi sökte efter forskningsstudier om populärkultur i förskolan upptäckte vi att det inte finns så mycket svensk forskning om detta ämne. Vi har därför valt att även redogöra för internationell forskning, bland annat från USA och Nya Zeeland. Det är också av vikt i sig att belysa forskning från andra länder, eftersom den sker internationellt.

2.1. Populärkultur som textorienterad aktivitet

En svensk forskning vi fann är Fast avhandling *Sju barn lär sig läsa och skriva familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola är* (2007) utgörs av en etnografisk studie som pågick i tre år. Fast följde under dessa år sju barn i fyra-årsåldern med olika kulturell bakgrund, religion och boendes i olika områden. Hennes studie omfattade barnen i olika kontexter, hemma och i förskola/skola. Metoder som användes var observationer, intervjuer och informella samtal och även empiriskt material i form av barnens texter och teckningar. Intervjuer och informella samtal hölls med både barn, föräldrar, syskon, mor- och farföräldrar samt med lärare i förskola och skola. Syftet var att ta reda på i vilka kulturella och sociala sammanhang dessa barn mötte textorienterade aktiviteter samt att synliggöra vilka textorienterade aktiviteter som barnen medverkade i och utövade på egen hand (Fast 2007, s. 31). Författaren fann att barnen utövade många textorienterade aktiviteter i samspel med syskon och föräldrar i relation till familjens kultur och religion. Det framkom även att barnen också rörde sig i en textvärld knuten till media och populärkultur. I intervjuerna med förskollärare framkom i huvudsak negativa aspekter av barnens intresse och engagemang i populärkulturen. Det blir bråk om leksaker som även försvinner, alla barn har inte samma tillgång till populärkultur hemma och datorer begränsar barnens kreativitet. Fast menar att orsaken till dessa negativa uppfattningar kan vara att lärare inte har tillräcklig kunskap om populärkultur för barn och inte följer de snabba förändringarna som sker inom detta område. En av förskollärarna i studien uttrycker till exempel att "När man äntligen lärt sig Pokémon så kom dom här andra korten som jag inte kommer ihåg vad dom heter (Fast 2007, s. 183 - 184). Fast skriver att genom de

populärkulturella texterna drogs barnen in i en gemenskap av läsande, skrivande och berättande med bland annat leksakskataloger, dataspel och Pokemonkort. "Oberoende av social, kulturell och ekonomisk bakgrund tycks dessa texter ha stor dragningskraft på barnen" (Fast 2007, s. 180). Fast skriver i sin bok *Att läsa och skriva i förskolan* (2011) att oavsett vad vi tycker om populärkultur, måste vi förstå att barnen är engagerade i de texter som leksakerna för med sig, och om vi struntar i att tillvarata deras intressen, lämnar vi barnen åt sig själva (Fast 2011, s. 92, 97).

Shegars och Weninger *Intertextuality in preschoolers' engagement with popular culture: implications for literacy development* (2010) är en annan etnografisk studie. I denna följde forskarna fem pojkar i fem-sex års åldern i deras hem under nio månader i Singapore. Observationerna skedde medan barnen var aktiva i olika aktiviteter som att titta på tv, läsa böcker, använda dator med mera (Shegar & Weninger 2010, s. 436). Genom sitt engagemang för populärkulturella texter och karaktärer erhöjll pojkarna nya kunskaper då de kunde relatera till nya texter och utifrån detta engagemang utvecklade de även sin läskunnighet (Shegar & Weninger 2010, s. 440 - 442). Författarna skriver att barns intresse för populärkultur kan, trots att det inte står med i läroplanen, användas i förskola och skola för att skapa engagemang och motivation till att bygga vidare på sin språkliga expertis samt skapa multimodala texter. I synnerhet kan detta gälla för de barn som har svårt att lära sig läsa och skriva (Shegar & Weninger 2010, s. 444).

2.2. Barns intresse för populärkultur

En annan svensk studie är Thörners licentiatuppsats "*Vi kan inte bara utgå från barnens intresse*" *Pedagogers guidning av barns intresse i förhållande till förskolans målstyrning* (2017). I en fältstudie har hon bland annat undersökt hur pedagoger tar tillvara på barns intresse för att gagna deras kunskapsutveckling. Hon har även undersökt hur de hanterar utmaningar kring det som barn visar intresse för i relation till målstyrning och kunskapsinnehåll (Thörner 2017, s. 16, 178). Thörner besökte två olika förskolor under april 2012 – juni 2014. Hon använde sig av fältanteckningar och video- samt ljudinspelade observationer, intervjuer och samtal med både pedagoger och barn. I studien framkommer att barnen hade ett intresse för fiktiva inslag och populärkultur som till exempel Minecraft, Tingeling och Hitta Nemo. Flera av pedagogerna i studien använde litteratur med fiktiva inslag för att stödja barnens språk. Författaren såg att fiktion skapade en förvirring hos barnen över vad som är sant och inte sant. Men också att samtal om livsfrågor lyftes utifrån till exempel sjöjungfrur och olika karaktärs superkrafter. Författaren menar att pedagoger kan utmanas av detta utifrån kunskapspekter om sanning för att skapa begriplighet (Thörner 2017, s. 181 - 183).

Resultatet av Thörners studie visar att pedagogernas fokus låg på de kunskaper som de ansåg att barnen behövde. De tog tillvara på en del av barnens intressen, men enbart om de passade in i kunskapsuppdraget (Thörner 2017, s. 186). Thörner skriver att pedagogerna i studien uppfattar populärkultur som ett hot mot lärandet och om det bejakas finns en risk att fokus hamnar på annat än vedertagen kunskap (Thörner 2017, s. 173).

Hedge från Nya Zeeland redogör för en kvalitativ studie i forskningsartikeln *Rethinking Sponge Bob and Ninja Turtles: Popular culture as funds of knowledge for curriculum co-construction* (2011). Hedge observerade barn i deras naturliga lärmiljöer, intervjuade lärare och föräldrar. I studien undersöker författaren på vilket sätt lärare känner igen och engagerar sig i barns intressen i förhållande till barnens erfarenhet och kunskap, samt hur lärare väljer vems eller vilkas intressen de ska ta tillvara på (Hedge 2011, s. 26). Författaren fann att barnen ofta hade med sig leksaker till skolan utifrån film och populärkultur, men dessa leksaker fick ligga i väskan och enbart vara framme under samlingar. Hedge observerade att barnens lek kring populärkultur avvisades på skolan av både barn och lärare, och att barnen väntade tills läraren gått ut från rummet för att fortsätta leka. Enbart vid ett tillfälle lyfte lärarna populärkulturen då de använde filmen Hitta Nemo för att motivera barnen att leta efter olika fiskar (Hedge 2011, s. 27). Författaren använde sig av ett sociokulturellt perspektiv och visade med hjälp av detta hur populärkultur influerar barnens språk, lek, beteende, handlingar och relationer (Hedge 2011, s. 26). Författaren skriver att om lärare bortser från barns intresse av populärkultur, missar de en rik källa för att kunna utöka barns kunskap och förståelse (Hedge 2011, s. 29).

2.3. Barns motstånd mot förbud av populärkultur

En artikel från USA av Henward *She Don't Know I Got It. You Ain't Gonna Tell Her, Are You?" Popular Culture as Resistance in American Preschools* (2015) lyfter fram att skolor i USA länge har förbjudit eller begränsat populärkultur. Henwards etnografiska studie undersöker hur populärkultur förhandlas i tre olika förskoleklassrum. Syftet är att se vad som händer när lärare försöker reglera barns tillgång till deras intresse för media, och hur barnen uppfattar och reagerar på dessa regler (Henward 2015, s. 208). Med hjälp av deltagande observation, intervjuer, fokusgrupper och dokumentinsamling fann författaren att barnen gjorde motstånd på olika sätt. Studien visar att lärarna utesluter kommersiella produkter för barnen på ett ineffektivt sätt då de underskattar barnens smarta taktiker som de använder sig av då de gör motstånd. När barn lär sig att förhandla och navigera utifrån lärares förväntningar lär de sig även om makt, sociala riktlinjer och normer.

Henward skriver att förskollärare bör ta in populärkultur i klassrummen för att kunna delta i en meningsfull diskussion och förstå barns intresse samt kritiskt kunna granska det populärkulturen förmedlar (Henward 2015, s. 221).

2.4. Digitala spel – potential att utveckla barns läskunnighet

Kervins studie *Powerful and playful literacy learning with digital technologies* (2016) från Australien visar genom observationer och intervjuer av barn som använder olika digitala appar och spel, att barnens engagemang med dessa artefakter har potential att utveckla deras språk och läskunnighet. Kervin menar även att de digitala spelen ger barnen inlärningsmöjligheter i sociala sammanhang (Kervin 2016, s. 70 - 71). Däremot är det avgörande att barn är aktiva i sitt användande av en app, vilket Kervin annars beskriver som olämpligt. Den kan då inspirera, uppmuntra och utöka barns språkutveckling och läskunnighet samt ger lärare möjligheter att informera, stödja och reformera de språkkunnigheter som vi uppmuntrar barn att delta i (Kervin 2016, s. 72).

De gemensamma drag som finns i dessa tidigare forskningsstudier är att populärkultur handlar om flera aspekter än enbart en film, ett spel eller populärkulturella karaktärer. Flera studier visar att barns engagemang för populärkultur hjälper dem i sin språkutveckling samt influerar deras lek och handlingar. Studierna visar även att populärkultur skapar möjligheter för en mötesplats där barnen kan utveckla sina kunskaper och relationer i samspel med varandra. En annan likhet är att populärkultur förbjuds eller exkluderas i utbildningen. Studierna visar att oavsett om pedagoger förbjuder barns intresse för populärkultur kommer barnen att göra motstånd, då det är ett sätt för dem att utöva makt och på så sätt påverka sin egen vardag. De flesta lärare som intervjuas är negativt inställda till populärkultur. En gemensam slutsats i flera av studierna är att lärare bör ta in populärkultur i utbildningen för att inte missa värdefulla tillfällen för lärande. De skillnader som visas i resultaten är att några skolor och förskolor förbjuder populärkultur medan andra tillåter den. En skillnad är också hur och vilka av barnens populärkulturella intressen som lärarna väljer att ta tillvara på.

3. Teoretiska utgångspunkter

I vår studie har vi valt att använda oss av Säljös tolkning av det *sociokulturella perspektivet* som utgångspunkt för vårt forskningsområde. Denna teori har valts då vår erfarenhet av barnens intresse för populärkultur till stor del handlar om lärande i en gemenskap. Det sociokulturella perspektivet hjälper oss att få kunskap om hur de olika redskap som barnen använder inom populärkulturen kan

hjälpa barnen i deras språkutveckling. Det sociokulturella perspektivet bidrar med en förståelse och fördjupning om hur kunskap i samspel mellan människor förs vidare, för att sedan tas tillvara av den enskilda individen genom sitt tänkande eller handlade. Vi kommer att beskriva Säljö's tolkning av Vygotskij's teorier om barn och deras utveckling. Utifrån detta perspektiv lyfter vi begrepp såsom *mediering* och *redskap* utifrån de digitala verktygen som barn idag använder sig av i förskolan samt hur barn kan utvecklas genom *den närmaste utvecklingszonen*.

3.1. Sociokulturella perspektivet

Vi har valt det sociokulturella perspektivet som kommer att genomsyra hur vi tolkar och analyserar vårt insamlade material. Genom detta perspektiv kommer vi att titta på hur populärkultur bidrar till lärande utifrån socialt samspel och utifrån hur barn använder sig av olika redskap och verktyg för att lättare kunna kommunicera och agera i världen. Säljö menar i sin litteratur *Lärande i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv* (2014) att grundtanken med det sociokulturella perspektivet är att genom kommunikation och interaktion mellan människor uppstår sociokulturella resurser. Genom kommunikation oss människor emellan förs resurserna sedan vidare. Han skriver att genom att använda redskap och verktyg så som både språkliga, intellektuella och fysiska resurser, får vi rätt förutsättningar att förstå och agera i den omvärld vi lever i (Säljö 2014, s. 20 - 22).

I litteraturen *Boken om pedagogerna* (2011) tolkar Säljö Vygotskij, och menar att genom kulturella och sociala erfarenheter kan människor i samspel med varandra formas och utvecklas som kännande, tänkande och kommunicerande individer. Kulturen har en större drivkraft än så, den ska enligt Vygotskij inte användas på ett lättvindigt sätt för att förstå skillnader människor emellan. Genom gemenskap och kommunikation kan vi som människor förstå kulturella, men även sociokulturella skillnader oss emellan. Dessa skillnader blir viktiga i den gemenskap som barnen skapar med varandra genom att de delar deras erfarenheter och intressen (Säljö 2011, s. 155). Det hjälper även barnen i processen av att kunna reflektera, förstå, ta hänsyn och respektera varandras lika värde. Säljö (2014) menar även att i ett sociokulturellt perspektiv så blir de *kommunikativa processerna* kärnan för det mänskliga lärandet och utvecklingen. Han menar att det är genom kommunikation och genom att höra vad andra personer talar om, som människan blir involverad i kunskaper likaså färdigheter. Genom att få ta del av vad andra människor talar om och hur de framställer världen blir människan en reflekterande individ, och kan genom en rad olika iakttagelser urskilja vad som är intressant och värdefullt (Säljö 2014, s. 37). Genom att behärska praktiska färdigheter som att läsa, skriva, använda en lärplatta, sjunga, dansa och leka innebär det oftast också

att man behärskar en kommunikativ praktik som i sin tur innefattar någon form av fysisk verksamhet. Som individ behöver man förstå hur man till exempel använder en lärplatta för att kunna kommunicera kring användandet av den, vilket i sin tur innehåller fysiska element såsom att kunna skriva, ladda ner och använda appar.

3.2. Den närmaste utvecklingszonen

För att vidare beskriva det sociokulturella perspektivet har vi valt att här nedan redogöra för den närmaste utvecklingszonen. För att barnen ska kunna tillgodogöra sig nya kunskaper behöver man som vuxen eller lärare utgå från barnens utvecklingsnivå och kognitiva förutsättningar (Säljö 2011, s. 165). Genom att utgå från det som ligger barnen nära tillhands så som intressen har de lättare att tillhandahålla sig och utveckla nya färdigheter, då de redan besitter en viss kunskap inom det området, i detta fall populärkultur. Säljö (2014) utgår från Vygotskijs två olika utvecklingsnivåer, vilket kännetecknas utifrån utvecklingens första fas som han kallar *biologisk mognad* till att som individ utvecklas inom ramen för *sociokulturella förhållanden*. Den biologiska mognaden handlar om att upptäcka, ingripa i och interagera med omvärlden, där vi lär oss att förstå och kontrollera vår kropp och dess funktioner. Människan är redan från födseln en kommunikativ individ som är orienterad att interagera med andra i sin omgivning, både som fysisk och verbal kommunikation. Precis som Säljö skriver utifrån Vygotskij utvecklas människan först utifrån biologiska faktorer för att sedan utvecklas vidare inom ramen för sociokulturella förhållanden som innebär hur vi uppfattar världen, beter oss, tänker och kommunicerar. Genom våra sociala och kulturella erfarenheter blir vi som människor kompetenta nog att kunna handla i de olika verksamheter samhället utsätter oss för och utvecklas som människor och individer i så kallade lärprocesser. Säljö skriver att detta inte har någon större koppling till människans instinkter eller genetiskt programmerade reflexer likaså beteenden. Han menar att människan utvecklas och lär i stor utsträckning i den värld man skapat själv (Säljö 2014, s. 35 – 36).

Enligt Säljö (2011) tolkning av Vygotskij är lärarnas och de vuxnas handlingar avgörande för barnens utveckling. Genom interaktion med andra, så som vuxna, exponeras barnen för, och tar till sig olika sätt att tänka och interagera med samhället (Säljö 2011, s. 166). Vi tolkar det som att genom att använda den kunskap och erfarenhet barn för närvarande besitter, ger vi dem rätt verktyg att kunna använda detta i nya situationer som uppstår. På så sätt ger vi även barnen möjlighet till att tillägna sig nya färdigheter och kunskaper genom interaktion med andra.

Sammantaget innebär den närmaste utvecklingszonen enligt Säljös beskrivning av Vygotskij ”Avståndet mellan det barnet klarar av på egen hand om utan stöd av andra, och det barnet förmår klara av med stöd av andra människor” (Säljö 2011, s. 167). Säljö (2011) skriver att utvecklingszoner uppkommer i aktiviteter och att med hjälp av kommunikativt stöd kan en mer kompetent person hjälpa barnet framåt till nya färdigheter (Säljö 2011, s. 167 - 168).

3.3. Mediering och redskap

Säljö (2014) skriver att i ett sociokulturellt perspektiv har begreppen redskap och verktyg en särskild likaså teknisk innebörd. Han menar att redskap och verktyg är de resurser som vi förfogar över tillika som vi använder genom att vi förstår och agerar i vår omvärld. Dessa resurser kan både ha språkliga, likväl som intellektuella och som fysiska artefakter (Säljö 2014, s. 20). Säljö (2011) skriver utifrån Vygotskij, som skiljer på två olika slags redskap: fysiska och psykologiska. De fysiska är de redskap Vygotskij kallar för artefakter. *Artefakt* är något människan själv har skapat, som är av en materiell kultur. I förskolan kan det handla om de digitala verktyg vi använder så som lärplatta, datorer, projektorer och så vidare.

Psykologiska redskap är sådant som vi använder för att kommunicera och tänka, som exempelvis alfabetet, siffersystem och formler. Användandet av dessa redskap skriver Säljö (2011) utifrån Vygotskij att det är ett måste för att kunna tänka och kommunicera som individer (Säljö 2011, s. 163). Enligt Säljö (2014) har skriften varit en övergripande och viktig medierande resurs för utvecklingen av vårt samhälle. Genom denna resurs ingår vår utveckling i allmänhet, hur vi lär, kommunicerar och utvecklar olika kunskaper (Säljö 2014, s. 157). Vår tolkning utifrån det Säljö menar är att skriften är en grundläggande kunskap för att kunna fungera och interagera som individ med omvärlden och i samhället. *Mediering* innebär enligt Säljö (2014) vår tankeförmåga likaså förmåga att föreställa oss vår omvärld, och hur den utvecklas och färgas av vår kultur och de intellektuella och fysiska redskap som vi har tillgång till (Säljö 2014, s. 81). Begreppet mediering hjälper oss att förstå hur barn med hjälp av redskap med populärkulturella inslag kan utveckla deras tankeförmåga, samt varsebli med sin omvärld i samspel med både barn och vuxna i deras närhet.

4. Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att undersöka *om* och i så fall *hur* förskollärare arbetar och förhåller sig till populärkultur utifrån barns intresse, vilka möjligheter och utmaningar förskollärare ser med att använda populärkultur som ett pedagogiskt verktyg samt hur vårdnadshavares bemötande påverkat arbetet med populärkultur. Utifrån våra erfarenheter vill vi ta reda på hur det förhåller sig på fler förskolor än de vi känner till, och hoppas att denna studie kan ge en vidgad syn, samt fler förhållningsätt till arbetet med barns intresse för populärkultur i förskolan. Utifrån det vi vill undersöka har vi formulerat tre frågeställningar.

- Hur förhåller sig förskollärare till barns intresse utifrån populärkultur?
- Hur beskriver förskollärare sitt arbete med populärkultur som pedagogiskt verktyg?
- Vad ser förskollärare för möjligheter och utmaningar med att använda populärkultur i förskolan?
- Vad har förskollärare för erfarenheter av vårdnadshavares bemötande och attityder kring populärkultur, och hur har det påverkat arbetet?

5. Metod

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för de metoder vi valt att använda oss av i vår studie. I avsnittet beskrivs hur materialinsamlingen har gått till, urvalsförfarande, hur vi bearbetat datainsamlingen och analyserat det empiriska materialet, samt vilka forskningsetiska principer vi tagit hänsyn till.

5.1. Val av metod

Vi har valt att göra en kvalitativ inriktad studie då vi är intresserade av att undersöka vad pedagoger har för upplevelser och erfarenheter av att arbeta med populärkultur som undervisningsverktyg. Att använda en kvalitativ metod menar Patel och Davidson (2011) är bra då man vill förstå och tolka människors olika upplevelser. En kvalitativ inriktad forskning fokuserar till exempel på tolkade analyser, kvalitativa intervjuer, så kallad "mjuka" data, ofta textmaterial och verbala analysmetoder (Patel & Davidson 2011, s. 13,14). Genom att använda en kvalitativ intervjuteknik fick vi som intervjuare möjlighet att möta intervjuobjektet på ett mer intimt sätt och gå in på djupet i diskussionen. Diskussionen blev på så sätt mer "öppen" och intervjuobjektet fick möjlighet att yttra sina åsikter, upplevelser och känslor kring ämnet som studien ämnar. Genom denna metod blev både intervjupersonen och intervjuaren medskapare i samtalet.

5.2. Urval

Vi valde att ta kontakt med sex förskolor via mejl; fyra förskolor i etniskt homogena områden i Stockholm och två förskolor i mångkulturella områden i Stockholms närförort. Vi intervjuade åtta förskollärare via telefon som arbetar med barn i åldrarna 3 - 5 år. Förskolorna valdes utifrån olika områden i Stockholm då vi ville undersöka om det skiljer sig i arbetet med populärkultur beroende på var barnen växer upp utifrån sociokulturella aspekter. Förskollärarna som deltog i undersökningen har olika lång erfarenhet och förskolorna är både privata och kommunala. Vi valde att enbart intervjua utbildade förskollärare för att begreppet populärkultur och dess betydelse inte skulle vara främmande. Ett kriterium var även att förskollärarna skulle arbeta med barn i åldrarna 3 – 5 år, dels för att de äldre barnen på förskolan har en längre livserfarenhet, de visar oftast intressen för populärkultur genom till exempel rollek, dels för att de verbalt kan uttrycka sina tankar om sin livsvärld.

5.3. Datainsamling

Vi har samlat empiri genom kvalitativa intervjuer, vilket Patel och Davidson (2011) skriver har till syfte att ta reda på någon annans livsvärld eller dennes uppfattning om ett fenomen, där både intervjupersonen och intervjuaren är medskapare i samtalet (Patel & Davidson 2011, s. 82). Då vi utförde intervjuerna använde vi en intervjuguide, vilket Löfgren (2014) skriver om är viktigt för att ha en riktlinje genom intervjun (Löfgren 2014, s. 149). Detta är även något som Kvale och Brinkmann (2012) skriver i boken *Den kvalitativa forskningsintervjun*, där de lyfter vikten av att ha två intervjuguides, en med frågor formulerade med vardagsspråk som ska behandlas under intervjun, och en guide med projektets tematiska forskningsfrågor (Kvale & Brinkmann 2012, s. 147). Vi använde därför en intervjuguide med ett antal frågor samt ytterligare ett dokument med våra forskningsfrågor. På så vis kunde vi säkerställa att vi fick tillräckligt med data till vår studie. De insamlingstekniker vi använde i vår undersökning är som ovan nämnt intervjuer, men även dokument såsom ljudinspelning och anteckningar för att få en bredd av empiri att kunna bearbeta och analysera. Genom att använda ljudinspelning blev det lättare att transkribera intervjuerna utan att missa några detaljer.

5.4. Genomförande

På grund av den rådande Corona-pandemin som uppstod under våren 2020, var vi tvungna att ta ställning till vilka metoder som var möjliga att genomföra under vår studie. Då både personaltäthet och övriga verksamheter blev hårt drabbade hade förskolor inte möjlighet att ta emot oss på plats. I samråd med vår handledare valde vi därför att göra telefonintervjuer. Vi började med att ta kontakt med olika förskolor via mejl där de blev informerade om vår studies syfte och upplägg. Då vi fick många nej valde vi att skriva om mejlet för att istället erbjuda telefonintervjuer. De förskollärare som var intresserade scannade in och mailade tillbaka en samtyckesblankett till oss. En av oss höll sedan i intervjuerna medan den andra spelade in samtalet samt skrev anteckningar vid sidan om. Vi båda hjälptes åt att komma på andrafrågor, dels för att få samtalet flytande och dels för att fylla i med empiri som saknades för att få svar på våra forskningsfrågor. Samtalen med varje enskild förskollärare pågick mellan 20 till 45 minuter.

5.5. Bearbetning och analys av datainsamling

Patel och Davidson (2011) skriver att när datainsamlingen är gjord behöver man systematisera, komprimera och bearbeta materialet, för att kunna få svar på sina frågeställningar. Författarna

beskriver att en kvalitativ bearbetning görs för att fördjupa sin kunskap genom att till exempel skriva ut intervjuer, som sedan analyseras. Det är också av vikt att göra löpande analyser, vilket kan ge ny information som kan berika undersökningen (Patel och Davidson 2011, s. 111, 119 - 121). När alla intervjuer var gjorda valde vi att systematisera, komprimera och bearbeta materialet. Genom att transkribera intervjuerna, bearbetade och analyserade vi vårt insamlade material för att kunna se mönster, likheter och skillnader. Löfgren (2014) skriver om *tematisk analys*, vilket är en bra analysmetod då man studerar olika personers berättelser, för att se hur de förhåller sig kring samma fenomen. På detta sätt kan man få syn på olika teman som framstår av vikt för den som berättar (Löfgren 2014, s. 151 - 152). Både innan och efter att vi transkriberat intervjuerna, sökte vi efter likheter och skillnader och bearbetade på så sätt fram olika teman kring hur förskollärarna förhåller sig till arbetet med populärkultur. Detta gjorde vi genom att skapa ett dokument med underrubriker där vi klistrade in citat utifrån de mönster vi fann i respondenternas svar. Dessa underrubriker ligger till grund för hur resultat och analysdelen presenteras.

5.6. Validering och reliabilitet

Patel och Davidson (2011) skriver om *validitet* i kvalitativa studier, vilket innefattar att forskarna kan förmå sig att tillämpa sin förståelse i alla delar i forskningsprocessen. Syftet med validiteten är att datasamlingen ska vara så omfattande att man har möjlighet att skaffa sig underlag för att göra en trovärdig tolkning av de studerades livsvärld (Patel & Davidson 2011, s. 106). För att kunna göra trovärdiga tolkningar valde vi att skapa oss ett mer omfattande underlag genom att intervjua förskollärare från flera förskolor i olika områden. Författarna beskriver vidare att *reliabilitet* handlar om hur tillförlitligt något är och för att kontrollera reliabiliteten är det bra att ha en till person närvarande vid intervjuerna, som parallellt kan registrera svaren. Ett annat sätt är att använda ljudinspelning för att på så sätt kunna lyssna flera gånger för att försäkra sig att man uppfattat och tolkat allt rätt (Patel & Davidson 2011, s. 103 - 104). Då vi både spelade in ljud samt var två som närvarade vid intervjuerna kunde vi kontrollera att vårt insamlade material var så tillförlitligt som möjligt.

En nackdel med att använda ljudinspelning är enligt Patel och Davidson att intervjupersonernas svar kan påverkas av det, då de kan försöka låta extra logiska och förnuftiga (Patel & Davidson 2011, s. 87). Då vi utförde telefonintervjuer tolkar vi det däremot som att ljudinspelningen inte påverkade personerna i större grad, för att samtalet blev mer anonymt och att vi inte såg varandras kroppsspråk eller uttryck. Det kändes därför som att förskollärarna vågade vara ärliga och säga sina åsikter och

tankar. Vi tror däremot att samtalen hade blivit mer innehållsrika om vi varit på plats. Kvale och Brinkmann (2012) skriver bland annat att för att skapa en god kontakt med intervjupersonen är det viktigt att visa intresse, lyssna uppmärksamt och visa förståelse för vad personen säger (Kvale & Brinkmann 2012, s. 144). Om vi varit på plats hade det blivit lättare att visa intresse genom gester, vilket möjligen hade bidragit till mer omfattande svar.

5.7. Forskningsetik

I samband med vår undersökning har vi utgått från Vetenskapsrådets forskningsetiska principer; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002). Forskningsdeltagarna i vår studie har informerats om syftet med vår forskning, att de insamlade uppgifterna enbart kommer att användas för forskningens syfte, de har fått information gällande vilka villkor deras deltagande syftat till samt fått information om att deras deltagande är frivilligt och om rätten att avbryta sin medverkan. Löfdahl (2014) skriver att "Informerat samtycke innebär att personerna har fått information om och gett sitt samtycke till att delta i din undersökning" (Löfdahl 2014, s. 36). Vi skickade därför ut en blankett för att erhålla förskolläraernas samtycke.

I Vetenskapsrådet (2017) står det att "I vissa typer av studier är de enskilda individernas identitet inte intressanta, exempelvis i studier om variationer i inställningar i en viss fråga i en bestämd grupp över tid. I en sådan situation kan forskarna utlova anonymitet" (Vetenskapsrådet 2017, s. 41). Den information vi samlat in har aidentifierats genom att personerna och förskolornas namn har bytts ut. "Konfidentialitet är en mer allmän förpliktelse att inte sprida uppgifter man fått i förtroende och innebär skydd mot att obehöriga får del av uppgifterna" (Vetenskapsrådet 2017, s. 40). De uppgifter och den empiri vi samlat in har därför enbart använts till vår uppsats samt bara varit tillgängliga för oss som författare. Löfdahl (2014) skriver att när man är klar med sin undersökning ska all insamlad data förstöras (Löfdahl 2014, s. 38). När studien avslutades raderades därför alla ljudinspelningar och alla former av anteckningar.

6. Resultat och analys

I detta avsnitt kommer vi att presentera olika teman utifrån likheter och skillnader vi funnit i de olika intervjuerna. Resultatet kommer att tolkas och analyseras utifrån det sociokulturella perspektivet. Alla intervjupersoners namn är utifrån konfidentialitetskravet utbytta och påhittade.

6.1. Ett värdefullt lärande med populärkultur som grund

En likhet vi hittade i empirin är att flera av förskollärarna lyfte olika möjligheter till lärande. Respondenterna nämnde att genom att använda barnens intresse för populärkultur som ett pedagogiskt verktyg i verksamheten, kan det bidra till att utveckla olika lärprocesser inom bland annat språk, matematik och bildskapande. De menar även att barnen bland annat kan utveckla tron på sin egen förmåga, självständighet och fantasiförmåga. Sådär resonerar respondenterna Darya och Tanisha om hur barnens lärprocesser kan utvecklas genom populärkultur utifrån intervjufrågorna “Vad ser du som positivt med att använda populärkultur som ett pedagogiskt verktyg?” och “Använder ni er av populärkultur i verksamheten?”:

Darya: Jag tycker att det för mig först och främst är det ett tema, nånting som man jobbar med hjälper och utvecklar barnens lärprocesser. Det är mitt första syfte tycker jag. Populärkulturen är när de tittar på hur man skriver Batman eller Sonic, det är också lärprocesser. Barnen lär sig också och får in bokstäver, olika symboler, man får in språk och matte.

Tanisha: Ja, det gör vi. Vi kollar jättemycket på SVT-play, olika barnprogram som barnen har intresse för, och så går vi efter det och de lär sig väldigt mycket med språket, med läs- och skrivutvecklingen. Också med bildskapande, det är väldigt bra för dem, så det jobbar vi jättemycket med faktiskt.

Utifrån förskollärarnas beskrivningar tolkar vi det som att de ser möjligheter genom att använda populärkulturen som ett pedagogiskt verktyg för barns lärande. Darya beskriver under intervjun ett projekt där barnen på hennes förskola visade ett stort intresse för karaktären Sonic och utvecklade ett redan planerat tema som handlade om bokstäver. Utifrån barnens intresse för olika populärkulturella karaktärer som till exempel Batman, så använde de veckans bokstav och kopplade det till en karaktär. På så sätt kunde de genom barnens intresse utveckla deras läs- och skrivutveckling. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv tolkar vi det som att med hjälp av att använda fysiska redskap som artefakten lärplatta kan barnen utveckla kunskaper kring de psykologiska redskapen såsom symboler och alfabet. Vi tolkar det som ytterst nödvändigt att utveckla förmågor kring att använda dessa redskap för att på så sätt kunna fungera i samhället och interagera med andra människor.

Följande resonemang för respondenterna Rebecka och Pia om hur populärkultur bland annat kan utveckla barnens tro på sin egen förmåga, fantasi och förståelse för demokrati:

Rebecka: Jag tror att det är en förutsättning för att fånga barnens intresse och bygga på den kunskapen som barnen har, men också att se en progression i det och hitta det här lustfyllda lärandet och använda sig av det, men också känna att barnen blir bekräftade och att dem utvecklar självständighet, tron på sin egen förmåga, men också få in jag tänker demokrati, förmågan att lyssna till andra, men också se att jag faktiskt kan påverka min egen vardag genom att jag berättar nånting, men jag tänker också om man tittar på barns utveckling, att barnen kan lära varandra av sin kunskap.

Pia: ...sen också att hitta in till barnen, det kan ju vara så att en del kanske inte är så verbala, det kan vara ett sätt att hitta in till varandra och att man lyfter barnen genom den kulturen som den är intresserad av, att man får en möjlighet att lära känna eller att barnet vågar mer för att man har nånting som man kan lite mer om, det är ett bra sätt att lära känna någon på, och för att lyfta barnet.

Vi ser ett mönster i hur respondenterna använder populärkulturen för att utveckla barnens förmågor på olika sätt. Respondenterna Rebecka och Pia menar att genom att utgå från barnens intresse, känner barnen sig bekräftade och kan på så sätt utveckla sin självkänsla. Barnen förstår att de kan bli lyssnade på och utvecklar därmed en förståelse för demokrati. En annan respondent beskriver ett projekt där de utgått från olika filmkaraktärer som till exempel Pippi Långstrump, där de utforskat hennes egenskaper med syfte att utveckla barnens egen självkänsla och identitet. Precis som Rebecka nämner i intervjun kan vi använda barnens erfarenheter av till exempel en film, och på så sätt likt Pias tanke, lyfta barn att få känna sig bra på något. I enlighet med det sociokulturella perspektivet är lärare viktiga för barns utveckling (Säljö 2011, s. 165). Vi tolkar det som Pia beskriver, att med hjälp av ett barns intresse för populärkultur kan vi särskilt lyfta de barn som inte är verbala. Genom att utmana barnen kan förskollärare med sitt stöd hjälpa barnen in i den närmaste utvecklingszonen, för att på så sätt utveckla deras kunskaper, självständighet och tillit till sin egen förmåga.

6.2. Barnens engagemang för populärkultur

Att barnen på de olika förskolorna har ett gediget intresse för populärkultur som till exempel filmer eller karaktärer framkom tydligt i intervjuerna. Följande tankar har Sanna och Rebecka utifrån frågorna i intervjuguiden "Vad är populärkultur för dig?" och "Använder ni er av populärkultur i verksamheten?":

Sanna: Ja, alltså, för mig är det ju det jag ser att barnen är intresserade av. Både på förskolan och hemma, det de pratar om kring till exempel seriefigurer, barnprogram, spel. På vår avdelning just nu, tycker jag inte att barn pratar så jättemycket om spel. Men däremot så är det väldigt mycket seriefigurer och sagofigurer som de är intresserade av.

Rebecka: Det förekommer samtal om både Pyjamashjältar, Paw Patrol, det är mycket Pyjamashjältar just nu, och det ser jag att barnen gestaltar i till exempel rollekar och fantasilekar, de förstärker karaktärernas görande i dem lekarna.

Utifrån ovanstående citat tolkar vi det som att pedagogerna har en medvetenhet kring att barnen har ett gediget intresse för populärkultur och dess karaktärer. De beskriver att de ser att barnen leker rollekar och samtalar med varandra om dessa, vilket vi tänker hänger ihop med det Fast (2007) skriver utifrån Sparrman om *barns kultur* (Fast 2007, s. 99). Likt våra egna erfarenheter tolkar vi det som att barnen på de olika förskolorna har skapat sig en egen kultur, en gemenskap där de leker utifrån de olika populärkulturella karaktärerna. Utifrån det sociokulturella perspektivet tolkar vi att barn med hjälp av sina kompetenta kompisar, kan hjälpa varandra in i den närmaste utvecklingszonen, för att på så sätt utveckla nya färdigheter i samspelet med varandra.

En tolkning är även att karaktärerna blir ett psykologiskt redskap, en symbol som de gemensamt kan relatera till. Vårt resultat visar att det inte fanns några sociokulturella skillnader kring barnens intresse för populärkultur. Det visar även Fast (2007) i sin avhandling, att populärkulturella texter har en stor dragningskraft på barnen oavsett kulturell, social eller ekonomisk bakgrund (Fast 2007, s. 180). Med texter menar Fast bland annat Pokémonkort och dataspel. Vårt resultat visar att barnen i huvudsak har intresse för filmer och dess figurer, vilket också kan tolkas som texter utifrån symboler eftersom det oftast förekommer i redskap såsom leksakstidningar och böcker. Dessa symboler som exempelvis Batmanmärket är vanligt förekommande på kläder, vilket möjliggör barnen att kunna koppla symbolen till skriven text utifrån dessa redskap. Säljö (2014) beskriver att genom att involveras i vad andra pratar om, blir människan en reflekterande individ och utvecklar på så sätt färdigheter och kunskaper (Säljö 2014, s. 37). Vi tolkar det som att när barnen kommunicerar och leker med varandra utifrån sina gemensamma intressen för sagofigurer, utvecklar de bland annat sin reflektionsförmåga. Dessa kunskaper och färdigheter kan barnen sedan föra vidare in i nya situationer de ställs inför.

6.2.1 Populärkultur skapar en gemenskap

Utifrån barnens engagemang och intresse för populärkultur framkommer det i intervjuerna att populärkultur gör det lättare att fånga ett gemensamt intresse, som sedan skapar möjligheter att utveckla arbetet vidare. Respondenterna Pia och Emma har följande tankar:

Pia: Det är ju ett brinnande engagemang och intresse och att det ger en motivation hos barnen att jobba vidare och engagera sig i de olika projekten, det är helt klart att är vi många som tycker det är intressant så är det roligare att jobba tillsammans, och de leker sig vidare, det går av sig själv på nått vis, vi bara tillför lite material eller vad det nu kan vara vid sidan av eller inspiration, men de driver själva, så det är jättetacksamt för oss som arbetar kring det om det är något där det liksom brinner till hos barnen.

Emma: De tycker att det är kul och deras intressen är ju mycket högre än vad det är om man har tagit nånting som man trodde var bra eller... det var någon karaktär som jag var tvungen att ändra för det fanns inget intresse överhuvudtaget för den, och då får man ställa om sig. Man märker att dom kan koncentrera sig bra mycket längre och lära sig mer om man har med deras intresse för populärkultur.

Utifrån förskollärarnas beskrivningar kan vi se att genom att använda populärkultur som ett pedagogiskt verktyg hjälper det till att motivera barnen i sitt lärande. Förskollärarna menar att om man utgår från barnens intresse kan de koncentrera sig längre. Det skapar också ett större intresse för projekten hos barnen. Respondenterna menar att genom barnens motivation och drivkraft för något som ligger nära till hands görs lärandet till något roligt och lustfyllt. Det blir både roligare för barnen men även för pedagogerna då man kan lära av varandra. Precis som Säljö (2011) skriver uppkommer utvecklingszoner i aktiviteter och med hjälp av kommunikativt stöd kan en mer kompetent person hjälpa ett barn framåt till nya färdigheter (Säljö 2011, s. 167 - 168). I samspel med varandra och genom det som Pia säger: tillföra material, tolkar vi det som att pedagoger och barnen sinsemellan kan hjälpa varandra till nya färdigheter och kunskaper.

Genom våra intervjuer har vi även fått syn på hur barns engagemang för populärkultur kan förstärka deras sociala relationer i förskolan. En av respondenterna har följande tanke:

Tanisha: Man kan förstärka barnens sociala relationer tycker jag, och ta del av olika kulturer och så kan dom aktivt skapa sitt eget sociala liv, och man kan skapa större förståelse för det de möter i sin omgivning tänker jag också på.

Liknande tankar fanns hos fler av de andra respondenterna i våra intervjuer. Genom populärkultur som pedagogiskt verktyg uttrycker många av respondenterna tankar om interkulturalitet. De menar att alla barn har olika förutsättningar och att populärkultur kan bidra till en gemenskap, där barnen

kan dela med sig av sina erfarenheter och kulturer och på så sätt bygga sina egna sociala relationer. Respondenten Tanisha menar också att det kan bidra till att barnen får en större förståelse för sin omgivning. I enlighet med det sociokulturella perspektivet har kulturen en stor drivkraft, där kulturella och sociokulturella skillnader skapar en förståelse oss människor emellan (Säljö 2011, s. 155). Vi tolkar det som att barnens olika kulturella erfarenheter skapar, precis som Tanisha nämner en större förståelse för det de möter i sin omgivning. En respondent ger exempel på olika tillfällen under dagen då barnen kan dela med sig av sina tankar och erfarenheter. Bland annat genom att lyfta olika samtalsämnen via boksamtal, eller att vid lunchen dela med sig av sina erfarenheter kring upplevelser då de till exempel sett en ny film.

6.3. Kommersiella produkter kan skapa hierarki och utanförskap

Utifrån intervjufrågan "Vad ser du som negativt med att använda populärkultur som ett pedagogiskt verktyg?" lyfte två av förskollärarna en reflektion kring att barnen lätt kan haka upp sig på de saker som företräder med populärkulturen, till exempel kläder och leksaker. Så här resonerar Pia:

Pia: ... om man tar som exempel Frost eller Pokémon, så kanske det kan vara så att man hakar upp sig litegrann på att ha dom här sakerna, att man går till affären och så blir det viktigare att ha en cool tröja. Det kan kännas jobbigt för några, där man inte köper såna kläder, att man kan känna sig utanför på grund av att det är valda grejer som är mer värt än nånting annat, det kan jag känna känns lite synd, att det blir så upphausat. Det kan bli lite avundsjuka eller någon blir mer upphöjd och att det viktigaste är kläder eller leksaker än att dom som personer... och det är lite synd.

Som framgår av citatet poängterar Pia att de kommersiella produkter som kommer med populärkulturen kan medföra utanförskap och avundsjuka bland barnen. Vi uppfattar Pias tankar som att kläder och leksaker kan skapa en hierarki och maktordning utifrån vem som har vad och inte.

Förskolläraren Katrin nämner även att det kan skapas konflikter då barn till exempel sagt att "alla som har en sån här tröja får vara med och leka". Hon menar också att populärkulturen handlar mycket om försäljning och reklam vilket medför att istället för att lyftas för sina personliga egenskaper, blir det viktigare att till exempel ha en Pokémontröja. På så sätt blir det även en maktordning kring vem som har råd och inte. Katrin ser i och med detta en problematik kring försäljningen av de populärkulturella materialen, vilket hon inte vill vara en del av. Hon menar att i vår roll som förskollärare ska vi vara ett komplement till hemmet genom att erbjuda och få barnen intresserade av något annat än populärkulturella "merchandises". På Katrins förskola får barnen därför inte ta med sig leksaker hemifrån till förskolan. I likhet med det sociokulturella perspektivet

är medierande resurser såsom psykologiska redskap viktiga för att kunna tänka och kommunicera (Säljö 2011, s. 163). Vi uppfattar det som att de kläder som Pia och Katrin talar om är psykologiska redskap då de innehåller bland annat skrift och symboler. I enlighet med Säljö (2014) är skriften viktig för hur vi i samspel med andra lär, kommunicerar och förkovrar nytt kunnande (Säljö 2014, s. 157). Vår tolkning är därför att när barnen i samspel med varandra diskuterar och leker kring sina "Pokémontröjor" utvecklar de kunskaper om skrift. Säljö (2014) menar att den som har kunskap om något positioneras utifrån ett kunnande med ett marknadsvärde, där maktutövning blir centralt för den som har vetandet. På så sätt kan den som har kunskap skaffa sig förmåner och utöva detta till sin fördel (Säljö 2014, s. 102). Precis som Pia nämner, kan det kännas jobbigt för de barn vars familjer som inte har möjlighet eller tar avstånd från att köpa kläder med populärkulturella tryck. Om barnen genom utbildningen inte får ta del av de populärkulturella språkvärldar som deras kompisar har kunskap om, är vår tolkning att de på så sätt kan hamna i en form av utanförskap istället för innanförskap .

6.4. Vårdnadshavares åsikter om användandet av populärkultur

I intervjuguiden fanns frågan "Vad har du för erfarenheter av vårdnadshavares åsikter av populärkultur?" och "Är deras bemötande något som har påverkat arbetet? På vilket sätt?" Svaren vi fick på dessa frågor visade att respondenterna inte upplevt att vårdnadshavarna påverkat arbetet i någon större utsträckning. Däremot hade vårdnadshavarna funderingar kring syftet med användandet av digitala verktyg och hur man arbetar med dessa. En likhet vi fann är att ett flertal av förskollärarna gör en reflektion gällande vårdnadshavares oro kring användandet av lärplattan och dess appar. Så här säger Sanna:

Sanna: Nej det tycker jag inte, jag tänker mer att föräldrarna kanske ibland har en rädsla för till exempel Ipad, att barnen ska sitta och spela spel och användandet av Ipaden. Vi har försökt förklara för föräldrarna att dels kan inte barnen sitta med en Ipad som man kan göra hemma för att vi har bara en Ipad som barnen har tillgång till, och då kan man inte sitta hur länge som helst. Sen har vi också kontroller kring att vi till exempel inte vill att barnen ska vara inne på Youtube ensamma, för då kan vi inte kontrollera vad de tittar på. Vi har vissa förhållningsregler, vi kan till exempel titta på barnkanalen och vissa lärappar tillsammans ibland.

Fler av respondenterna lyfte likt citatet ovan, att vårdnadshavare haft åsikter och funderingar kring att barnen sitter för länge med en lärplatta. En respondent lyfte även förekomsten av vårdnadshavare som inte tyckte om att barnen tittade på SVT-play. De menade att programmen inte var pedagogiska vilket gjorde att pedagogerna fick akta vad de visade för barnen. Utsagor i vårt material visar även att

vårdnadshavare uttrycker en oro kring att de appar som barnen använder på förskolan även används hemma. De flesta av respondenterna menar dock att deras åsikter inte har påverkat arbetet i och med att de har förklarat syftet med användandet. Rebecka beskriver att i samtal med vårdnadshavarna kan vi lyfta läroplanen, vår barnsyn samt olika teorier om barns lärande för att förtydliga vad syftet är:

Rebecka: ...sen också att lyfta strategier och lyfta barnsyn, det tror jag man kommer väldigt långt på, och där måste man som pedagog vara väldigt stark i vad du har för barnsyn och vara väldigt tydligt med det: här på förskolan förhåller vi oss såhär, och de tänker vi leder till det här... dels kan en ju såklart använda läroplanen att stärka det, men också använda utvecklingspsykologiska teorier om barns lärande, men också andra teorier om barns lärande och förtydliga: det här gör vi för att, och då blir det också meningsfullt för vårdnadshavarna.

Genom att förklara för vårdnadshavare utifrån förskolans perspektiv kan de på så sätt skapa en förståelse för att arbetet med populärkultur och artefakter såsom lärplattor inte bara handlar om att sitta och titta på film, utan att det används i syfte till lärande. En annan respondent menar att vårdnadshavarna haft åsikter om Disneyfilmer, att det inte finns något att lära, men hon beskriver att föräldrarna har missat att "vi faktiskt kan göra något av det." Säljö (2014) skriver att språket är viktigt för att kunna lagra kunskaper, insikter och förståelse hos individer och större grupper. Vi kan lära och jämföra våra erfarenheter genom att kunna tolka olika händelseförlopp utifrån begreppsliga termer (Säljö 2014, s. 34). När förskollärare väljer att använda sig av läroplanen och dess styrdokument som syfte för planeringen verksamheten, kan det därför vara nödvändigt att förklara på en begriplig nivå för vårdnadshavarna. På det sättet kan vårdnadshavarna få en större förståelse och kunskap om dessa styrdokument, så att det inte blir främmande för dem. Säljö (2014) menar att på så sätt kan vi låna andras kunskaper vid behov och använda dem som våra egna (Säljö 2014, s. 34). Vår tolkning är att vårdnadshavarna därför kan bli mer delaktiga i sina barns utbildning i och med att den blir begriplig för dem, och på så sätt även få en större förståelse för användandet och arbetet med populärkultur och digitala verktyg. Ett sätt att göra vårdnadshavarna delaktiga i barns utbildning var enligt respondenterna de olika dokumentations- och informationsverktyg såsom dokumentation och månadsbrev. På en av förskolorna verkade vårdnadshavarna inte alls ha många åsikter om pedagogernas arbetssätt, vilket respondenten menade kan bero på att de blir matade med information både på mejl samt på väggar inomhus och utomhus. Vårdnadshavarna hade enbart några enstaka frågor ibland. Vi tolkar det som att ju mer information vårdnadshavarna får, desto färre åsikter och frågor har de. Därför tänker vi att informationen och kommunikationen mellan förskola och hem är ett av de viktigaste fundamenten.

Respondenten Rebecka lyfter vårdnadshavarnas åsikter som en möjlighet att utveckla arbetet. Hon menar att det skapar tillfällen för dialoger där både positiva och konstruktiva samtal kan äga rum. Rebecka betonar att vårdnadshavares frågor och funderingar, både positiva och negativa kan utveckla vårt förhållningssätt och att vi som förskollärare kan stärkas i vår profession. I likhet med det sociokulturella perspektivet menar Säljö (2014) att vi människor i samspel med varandra ständigt byter information, kunskaper och färdigheter. Vi tänker att om vårdnadshavare blir insatta och informerade om vad, varför och hur vi planerar vår pedagogiska verksamhet, skapar det möjligheter för en större förståelse och kunskap hos dem. Denna dialog och information ger vårdnadshavare kunskap och insikt i hur den pedagogiska miljön i förskolan ser ut vilket skapar en trygghet och förståelse. Genom att ta till sig de tankar och funderingar vi får av vårdnadshavare kan vi göra skillnad i arbetet med barns utveckling och lärande.

6.5. Genus

Ett återkommande mönster i intervjuerna var att många förskollärare lyfte frågor kring genus. Flera respondenter menar att populärkulturen kan vara en bidragande faktor till varför pojkar och flickor ofta leker var för sig, eller varför flickor är mest intresserade av Frost, och pojkar av superhjältar. En respondent lyfter just Disneyfilmer som genus betingat och att det bidrar till mycket våld. En annan respondent lyfter Melodifestivalen och dess låttexter, vad sjunger de egentligen och hur dansar tjejerna bakom till exempel Drängarna? Rebecka lyfter också frågor kring hur populärkulturella böcker och filmer representerar familjekonstellationer och olika normer för hur män och kvinnor ska vara. Detta ser förskollärarna speglas i barnens lekar, i aktiviteter och hur de kommunicerar med varandra. Ett sådant exempel beskriver till exempel Rebecka:

Rebecka: De lekte med djur och så sa de att ”alla män får slåss för det är de som är starkast, alla mammor får titta på och heja på och sen så kom det några farbröder också, dom fick också gärna vara med och slåss”. Vad är det man reproducerar då? Jo då är det en norm om att den så kallade mannen är den som är stark, eller samma sak som att de är bra på att reproducera den här tvåkönsnormen till exempel, att du är född i ett visst kön.

Flera av respondenterna lyfter problematiken kring genus som ett samhällsproblem som vi i förskolan behöver tampas med. Respondenten Katrin nämner till exempel att vi i förskolan länge har arbetat normkritiskt, men att samhället fortfarande förstärker normer och stereotyper där kvinnor och män ska vara på ett visst sätt. Samtliga respondenter lyfter därför vikten av att vi behöver vara

medvetna som pedagoger. Genom att vara närvarande i barnens lek, iaktta och lyssna in tolkar vi det som att man på så sätt kan få syn på de normer som representeras bland barnen.

6.5.1. Populärkultur som utgångspunkt för normkritiskt arbete

En återkommande reflektion hos våra respondenter är synen på det normkritiska arbetet som vi i förskolan representerar. Som vi nämnde i avsnittet ovan, beskriver flera av förskollärarna att det idag krävs medvetna pedagoger för att få syn på normer som existerar i verksamheterna. Många av respondenterna poängterar medvetenheten hos oss som pedagoger och förskollärare. Förskolläraren Evelina uttrycker följande gällande frågan “Vad ser du som positivt med att använda populärkultur som pedagogiskt verktyg?”:

Evelina: Det finns ju egentligen bara positiva saker att få med tänker jag. Beroende på vilken medvetenhet man har själv så att säga, man kan ju jobba med Barbie och förstärka vissa saker, eller så kan man jobba med Barbie och påvisa vissa saker.

Ett av de mönster som vi har sett hos flera av våra respondenter är att förskollärarna trycker på medvetenheten kring arbete med normer. Precis som Evelina uttrycker här ovan kan man använda populärkulturella karaktärer för att lyfta genusfrågor som dyker upp hos barnen. Dessa normer är oftast omedvetna hos barnen, men vi som pedagoger kan göra medvetna val genom att ifrågasätta och diskutera dem. Genom populärkulturella karaktärer menar en av respondenterna att vi medvetet kan jobba med att inte förstärka deras förmågor på ett negativt sätt, utan använda dem för att påvisa något. Respondenten Tanisha beskriver hur de har arbetat med dessa karaktärer. Hon har tillsammans med sina kollegor använt sig av bilder på olika karaktärer, där Spiderman var en av dem. På bilden sitter Spiderman i rullstol och hon berättar hur de har pratat med barnen om att även han kan göra sig illa, vara ledsen och så vidare. På ett pedagogiskt sätt kan man lyfta detta genom dialog med barnen om alla människors olika förmågor, behov och att vi alla bär på våra egna superkrafter.

I intervjun med respondenten Katrin pratar hon om hur de jobbar med normkritiskt förhållningssätt med musik:

Katrin: Jag vill inte säga att vi bromsar men det här med normer va, och genus och lite så är ju ett stort område vi jobbar mycket med, och där måste vi se upp för populärkulturen lite, för det är väldigt skilt åt olika håll. Vi håller just nu på och testar lite olika saker, spelar olika slags musik ute på gården när de dansar och håller på, och nu är det mycket Kiss, Queen och hårdrock... vilka dansar när vi spelar datten och vilka dansar när vi spelar datten, vad händer när vi spelar Frost? Ja då sätter sig killarna ner och bara sitter och väntar på att det kommer

något annat, det är ganska gräsligt faktiskt. Så har vi tänkt att vi måste tänka lika mycket kvinnliga som manliga sånger, vi måste hitta kvinnlig hårdrock, vad händer då?

Som Katrin nämner här ovan innebär detta arbetssätt en stor medvetenhet hos pedagoger. Hon uttrycker att barnen själva gör val av genrer, vilket hon tror att de får med sig hemifrån. För att synliggöra och titta på vem som dansar till vad och hur medvetna barnen är kring musikvalen, har pedagogerna medvetet spelat olika genrer. I intervjun uttrycker Katrin en frustration då de märkt att när pedagogerna spelar låtar som till exempel Frost, sätter sig pojkarna ner och slutar dansa. Hon menar att man måste ha en enorm medvetenhet och närvaro som pedagog för att motarbeta detta. Att välja låtar från samma genrer som representerar kvinnliga artister lika mycket som manliga. Det kräver att man som pedagog läser på och håller sig uppdaterad, pratar och visar barnen vad som finns att välja på. Det här är ett mönster som vi har sett i flera av våra intervjuer där förskollärarna menar att det är viktigt att inte förstärka könsrollerna och stereotyperna som finns i samhället.

Ett annat mönster som vi har sett i våra intervjuer är att flera av våra respondenter aktivt jobbat med normkritiskt arbete gällande både könstillhörighet, etnicitet och språk. Flera av respondenterna menar att genom att använda sig av språkvariationer som man har i barngruppen, kan man som pedagog jobba med en varierad musikkultur tillika val av litteratur för att lyfta olikheter och normer. De menar att genom dessa aktiva val inkluderar man alla barn i gruppen och får dem att känna en tillhörighet. Slutligen menar förskolläraren Rebecka att om du hela tiden har befunnit dig i en viss typ av kontext och en viss typ av miljö, så kan det vara svårt att bryta vissa normer eller föreställningar. Men har du däremot fått möjlighet att vara normkreativ, filosofera, tänka och analysera tror hon att man har lättare att ta till sig en ny typ av populärkultur.

6.6. Fin- och fulkultur

Den första frågan i vår intervjuguide var "Vad är populärkultur för dig?" En del av svaren på denna fråga visade att förskollärarna ser populärkultur som något som är tillgängligt för många. Pia resonerar kring begreppen fin- och fulkultur:

Pia: Det når ut till så många som möjligt skulle jag säga, förr var det ju fler upplagor, det kunde vara tillgängligt för många, kanske i större upplagor när det gäller böcker och tidningar så det når ut till så många som möjligt, och nu Tv-Tv är väl ett medium där det når ut till väldigt många, så det tänker jag väl är populärkultur. Till skillnad sen från finkultur, om man sätter det i motpolen, så är det kanske inte tillgängligt för precis alla, så den definitionen tänker jag. Jag tror inte att nånting är bättre eller sämre, bara att tyvärr är det

så att ska man gå på Dramaten, det är inte så lätt att ha råd att köpa biljetter eller sådär, så det är inte tillgängligt för alla.

Utifrån citatet ovan lyfter Pia att en fördel med populärkultur är att den är tillgänglig för många och att den skapar en gemenskap. Precis som Pia säger, tänker vi att de flesta har möjlighet att kunna titta på Melodifestivalen och andra populärkulturella filmer och program, vilket är därför som det utgör ett så stort intresse i barnens vardag. Melodifestivalen var ett program som näst intill samtliga respondenter lyfte som ett stort intresse hos barnen. Förskollärarna använder musiken genom att barnen får välja "städ-låt" eller dansa till exempel på fredagsdiscon på gården. En av förskolorna har även byggt upp en scen efter barnens intresse för låtarna i melodifestivalen, där de dansar på olika sätt. Dessa tankar om fin- och fulkultur har även Lindgren (2009) i sin beskrivning av vad populärkultur är, att det är en annan kultur än finkultur. Vidare skriver författaren att det idag snarare framstår som att populärkulturen har tagit över den kulturella arenan (Lindgren 2009, s. 34, 37).

6.7. "Är det utforskningsbart?"

Några av förskollärarna redogör för olika filmer, spel och program vilka de menar inte är pedagogiska. En respondent anser till exempel att Disney såsom Spiderman och Barbie anspelar på våld och sex och därför inte är lärorikt för barnen. Emma reflekterar kring spelet Fortnite:

Emma: Fortnite till exempel är väl ett spel som inte mina, men jag vet att andra femåringar sitter med det, och den är väl lite mer svår att försöka få in på ett pedagogiskt sätt i och med att det handlar om att man försöker gå runt och döda varandra. Så de finns ju en del som inte har någon pedagogisk bakgrund, det finns liksom ingenting att hämta utan det är bara en machokultur eller nedvärderande, lär barnen fel grejer.

Katrin reflekterar kring olika program och filmer och ställer sig frågan: Är det utforskningsbart?

Katrin: Paw Patrol, jaha? Vad är det? Det är nått hittepå. Jag säger inte att det är nånting dåligt, nu låter det så när jag säger hittepå, men är det utforskningsbart undrar jag då och mycket av populärkulturen idag tycker jag inte är det. Det är så färdigt, vad ska de utforska i det? ... Jag måste också tänka komplementet till hemmet, för populärkulturen är så stark och så stor, det ser du bara när du går in och tittar på kläder och väskor, det bara dräller av det där... jag tänker såhär, det är ingen som dör om jag inte jobbar med Paw Patrol här. Men absolut, det kan ju bli ett jättehäftigt tema av nånting men jag har ändå jobbat i 30 år och min erfarenhet är att det är svårt att plocka upp det där och få det till ett bra utforskningsbart tema... vad är syftet, vad är det vi vill få ut av det här?

Som framgår av citatet ovan menar Katrin att många program som till exempel Paw Patrol redan är färdiga och att det därför inte finns något att utforska kring det. Hon beskriver att det är svårt att plocka upp och göra ett tema kring detta, att det är enklare att ha ett tema utifrån natur eller något verkligt som har hänt, där vi kan söka information tillsammans med barnen och utforska vidare. Katrin lyfter däremot fram programmet Labyrint som ett bra program att använda inom bygg och konstruktion. Vår tolkning av det Katrin beskriver kan vi förstå utifrån Säljös (2014) tolkning av begreppet mediering, att om arbetet inte utgår från verkligheten kan det bli svårt för barnen att kunna tänka och föreställa sig sin omvärld. Katrin menar att med hjälp av fysiska redskap såsom en lärplatta eller dator blir det lättare att söka fakta och utforska tillsammans. Vår tolkning är att med hjälp av dessa fysiska redskap kan barnen i samspel med varandra utveckla sin tankeförmåga. Samtidigt som Katrin menar att hon vill erbjuda barnen något annat i livet än ”paddor” och att vi ska vara ett komplement till hemmet, menar hon även att digitala verktyg är fördelaktiga artefakter för att söka fakta.

6.8. Sidospår i projektarbetet

En fråga vi ställde till förskollärarna var “Har ni startat ett projekt/tema utifrån barnens intresse för populärkultur?” De svar vi fick på denna fråga var att de flesta inte hade startat ett projekt utifrån populärkultur, men att de däremot kommit in som ett sidospår i projektarbetet och att det alltid finns vid sidan av. Vår fråga “Hur arbetar ni med populärkultur?” gav oss resultat på olika exempel kring hur förskollärarna tagit tillvara på barnens intresse för populärkultur i olika aktiviteter.

Respondenten Sanna hade till exempel haft ett projekt kring lejon som barnen visade intresse för. Pedagogerna på förskolan visade därmed filmen Lejonkungen samt döpte några av de gosedjurslejon de hade på avdelningen till namn inspirerade från filmen. Tidigare hade Sanna även arbetat med ett projekt kring rörelsemönster, varpå projektet utifrån barnens intresse för att bygga Beyblades med PlusPlus istället ledde in på att handla om Beyblades. Även Pia har lyft barnens intresse för PlusPlus genom att barnen bland annat fick bygga Pokémonfigurer.

Något som många respondenter nämner är att de arbetar mycket med programmering med hjälp av roboten Bluebot eller Beebot. Respondenten Tanisha har till exempel använt programmering utifrån barnens intresse för Just Dance, vilket är ett spel där man härmar andra som dansar. Hon utvecklade arbetet genom att barnen fick göra en analog dans samt skapa en egen koreografi.

De flesta respondenter lyfte att de tog tillvara på den musik som förekommer i olika filmer och program. Rebecka lyfter att man till exempel kan utforska om det finns någon musik i Pyjamashjältarna, vilket just nu är barnens stora intresse på hennes förskola. Barnen på Emmas förskola får ofta dansa, sjunga och arbeta kring musiken i Frost. Rebeckas strävan är att ge barnen en rik musikkultur och erbjuder oftast en annan slags musik än från populärkulturen, såsom till exempel Opera. Hon menar att detta kan bli ett sätt att få in en ny populärkultur. Pia arbetar med musik för att utveckla barnens språkutveckling och tar in musik som passar alla för att ge barnen möjlighet att känna tillhörighet och att man förmår något. På Katrins förskola har de arbetat med musik och musikvideos från Youtube utifrån barnens intresse för dans. Barnen fick utforska olika dansstilar såsom streetdance, balett, hiphop och argentinsk tango.

7. Diskussion

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för våra huvudsakliga resultat som studien resulterat i utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Resultatet kommer att diskuteras utifrån tidigare forskning samt utifrån våra egna tankar och reflektioner.

7.1. Förskollärares arbete och förhållningssätt

Sammantaget visar resultatet av vår studie att de flesta av de intervjuade förskollärarna arbetar med populärkultur utifrån barns intresse på ett eller annat sätt. Arbetet har däremot sett olika ut. Enstaka förskollärare har använt populärkultur som en utgångspunkt i projektarbete, medan de flesta har använt det som ett tema i projektarbetet eller mer som en aktivitet i den övriga verksamheten. Fast (2007) fann i sin avhandling att populärkulturella texter har en stor dragningskraft på barnen oberoende av social, ekonomisk och kulturell bakgrund (Fast 2007, s. 180). Det blir tydligt i vår undersökning att barnen på de olika förskolorna har ett gediget intresse för populärkultur oavsett vilka socioekonomiska eller kulturella kontexter de lever i.

En av de böcker vi använt oss av för att definiera begreppet populärkultur är skriven av Persson (2000) som menar att populärkulturen hade sin genomslagskraft först i början på 1900-talet då filmer och radion slog igenom (Persson 2000, s. 26). Genom vår studie kan vi se att populärkulturen har en stor genomslagskraft i barnens livsvärld idag. Persson skrev sin bok för 20 år sedan och vår teori är att populärkulturen idag är ännu större än då. Det tänker vi kan ha att göra med genombrottet av till exempel surfplattor, fler barnprogram och barnkanaler. Streamingtjänster öppnar upp ett oändligt bibliotek av valmöjligheter där nya barnfilmer och musik ständigt produceras. Enligt våra erfarenheter finns det fler Tv-apparater, Tv-spel, lärplattor, mobiler och leksaker idag än för 20 år sedan. Genom vårt resultat ser vi att detta skapar möjligheter för barnen att mötas i populärkulturens olika forum.

I enlighet med det Lindgren (2009) skriver har populärkulturen idag tagit över den kulturella arenan (2009, s. 37), vilket förskollärarna i vår studie bekräftar. Respondenterna i vår studie uttrycker till exempel att de jobbar med Melodifestivalen utifrån barns intresse, vilket vi utifrån Perssons (2000) resonemang om fin- och fulkultur tolkar som att det som en gång var fulkultur, kanske idag inte längre är det. I läroplan för förskolan (Lpfö 18) står det att vi ska utgå från barnens intresse i utbildningen (Lpfö 18, s. 13). Därför tror vi att flera förskollärare i vår studie väljer att ta tillvara på barnens intresse för populärkultur i utformningen av utbildningen. Respondenten Evelina säger till

exempel att det alltid är bra att utgå från barnens intresse vilket ofta är från populärkultur, att det helt enkelt är något att ta tillvara på.

Vårt resultat visar samtidigt på exempel där förskollärare tar avstånd från populärkulturen. Majoriteten av respondenterna i Fast (2007) studie hade negativa uppfattningar om populärkultur vilket hon tror beror på att lärare inte följer den snabba utvecklingen som sker inom populärkultur, och inte heller har tillräckligt mycket kunskap om den (Fast 2007, s. 183 - 184). De negativa uppfattningarna som några av våra respondenter beskriver, tror vi delvis kan bero på att de känner en viss rädsla att inte känna sig kompetent nog, eller att man inte har ett intresse för själva populärkulturen i sig och ser möjligheter med den. Vi tror också likt Fast att det kan handla om att vissa förskollärare tycker att det är svårt att hänga med i utvecklingen. En av våra respondenter upplever till exempel att genom sina egna barn blir det enklare för henne att ha förståelse för barnens värld. Hon uttrycker också att det kan vara svårare för hennes äldre kollegor att arbeta med populärkultur eftersom de inte har yngre barn hemma. Vår studie visar att många förskollärare har en del kunskap om hur man kan arbeta med populärkultur, men vi ser samtidigt ett behov av kompetensutveckling inom området för att fördjupa och utveckla arbetet ännu mer i den pedagogiska utbildningen.

Vår undersökning visar att flera av förskollärarna arbetar med populärkultur som en möjlighet att utmana barnen i olika lärprocesser. De använder exempelvis olika karaktärer för att utveckla barnens skrivutveckling, fantasiförmåga, förståelse för demokrati och tillit till sin egen förmåga. De arbetar med olika program och filmer, där de utmanar barnen i bildskapande, musikskapande och dans. Studien visar även exempel på hur förskollärare arbetar med barnens intresse för till exempel Pokémon utifrån byggmaterialet PlusPlus. Genom att utgå från barnens intresse menar förskollärarna att vi kan lära av varandra, att det motiverar barnen i sitt lärande vilket i sin tur gör att de kan koncentrera sig längre. Ett resultat från Thörners (2017) studie visar att pedagogerna uppfattar populärkultur som ett hot mot lärande och att om barns intresse för populärkultur tas tillvara på riskerar fokus hamna på annat än vedertagen kunskap (Thörner 2017, s. 173). Vårt resultat visar snarare att flera förskollärare i vår studie ser en möjlighet med att använda populärkultur, där den kan användas för att utveckla kunskaper inom matematik, språk, digitalisering och teknik. Vi tänker också att man genom populärkulturen kan få in vedertagen kunskap, genom att lyfta den utifrån förskolans läroplansmål, men det kräver att vi tar hjälp av barnen och ser dem som kompetenta, att vi intresserar oss och tänker "utanför boxen" hur vi kan arbeta med något.

Thörners (2017) studie visade även att pedagogernas fokus låg på vilka kunskaper de ansåg att barnen behövde få ta del av i utbildningen, varpå många av barnens intresse uteblev då de inte ingick i kunskapsuppdraget (Thörner 2017, s. 186). I vår undersökning blir detta tydligt då vissa av barnens intressen uteblir då förskollärarna anser att de inte är utforskningsbara eller pedagogiska nog för att fylla läroplanens målstyrning. Vi tänker att om förskollärarna får mer kunskap om och förståelse för populärkulturens värde i förskolan, kan de utveckla barnens lärande. Genom att utgå från deras intressen kan barnen känna sig delaktiga och få inflytande över utformningen av utbildningen. På så sätt får också det "kompetenta barnet" en ny innebörd. Det skapas i och med det bättre möjligheter för innehållsrika samtal vilket kan bidra till att utveckla barnens kognitiva utveckling, då man utgår från något de redan har kunskap om. Vi tänker även att om förskollärarna får mer kompetensutveckling inom populärkulturen och kan känna en trygghet i att koppla det till läroplanen, får de bättre förutsättningar i dialog med vårdnadshavare som uttrycker en viss oro eller fundering. Genom förskollärarnas kunskap och tillit till sin kompetens inom området populärkultur, får de bättre förutsättningar att kunna se lärandet i populärkulturen och kan på så sätt luta sig mot läroplanen, eller som respondenten Rebecka nämnde i sin intervju, genom att lyfta teorier om barns lärande kan pedagoger stärka sin profession.

En av våra respondenter har ett stort intresse för musik och vill erbjuda barnen en annan slags musik än den populärkulturella. Hon menade att musiken på så sätt kan utveckla ett nytt intresse och skapa en ny form av populärkultur i gruppen. Genom vårt resultat kan vi se att vissa förskollärare väljer bort barnens intresse för populärkultur och väljer istället att arbeta med något som de själva anser sig ha kompetens inom. Vi tolkar det som att det ligger dessa pedagoger närmre att utforma utbildningen utifrån deras egna kunskaper och att det på så sätt skapas en *barnkultur* (Fast 2007, s. 99). Om barnen istället inkluderas i utformningen av utbildningen, kan vi som pedagoger få förståelse för barnens egna kultur, *barns kultur* (Fast 2007, s. 99) för att på så sätt hjälpa dem i deras utveckling och gemenskap.

Henward (2015) undersökte i sin studie hur barn uppfattar och reagerar på regler kring lärares försök att reglera barnens tillgång till deras intresse för media (Henward 2015, s. 208). Studien visar att utifrån lärarnas förväntningar lär sig barnen att förhandla och navigera och på så sätt lär de sig även om makt, normer och sociala riktlinjer (Henward 2015, s. 221). I enlighet med studien visar vårt resultat att förskollärarna även väljer bort vissa populärkulturella medier då de anses bidra till stereotypa könsroller och saknar pedagogiskt innehåll. På en av respondenternas förskola får barnen

inte ta med sig leksaker hemifrån och hon anser att artefakter som lärplattor är något man får hålla på med hemma. Precis som Fast (2011) skriver måste vi bortse från våra egna åsikter och intressen för populärkultur. Vi måste förstå barnens engagemang i de texter som populärkulturen för med sig och att om vi inte tar tillvara på deras intressen, lämnas barnen själva (Fast 2011, s. 92, 97). Samtliga förskollärare vi intervjuat förstår att barnen är engagerade i populärkultur, men likt våra tidigare erfarenheter låter flera pedagoger sina personliga åsikter företräda, vilket gör att vissa av barnens intressen härvidlag inte tillvaratas.

De respondenter som tar tillvara på barnens intresse för populärkultur menar att det bara finns positiva aspekter med det eftersom det blir lättare att fånga barnen och att det utvecklar deras lärprocesser. Om vi utesluter de medier som barnen visar intresse för, och inte tar tillvara på dem lär de sig precis som Henward beskriver om makt, normer och sociala riktlinjer. Det resulterar i att normen blir att vuxna bestämmer och barnen får därför varken inflytande eller delaktighet i sin vardag. De lär sig även att populärkultur är något fult, att det inte finns något utforskningsbart med det och på så sätt lämnas barnen utanför i sin egen kultur.

7.2. Möjligheter och utmaningar

I vår studie uttrycker flera av våra respondenter vilka möjligheter de ser med att utgå från barnens intresse utifrån populärkultur som pedagogiskt verktyg. Shegar och Weningers (2010) studie visade att barn genom sitt intresse och engagemang för populärkulturella karaktärer och texter utvecklade läskunnighet. Genom att relatera till karaktärer och texter kunde de utgå från dessa för att bygga vidare på sin språkliga expertis (Shegar & Weninger 2010, s. 440 – 444). I resultatet av Fast (2007) studie framkom det att barnen rörde sig i en textvärld knuten till populärkultur, vilket bidrog till att texter som exempelvis dataspel, Pokémonkort och leksakskataloger förenade barnen i en gemenskap av läsande, skrivande och berättande (Fast 2007). I vår undersökning blev detta tydligt då förskollärarna beskrev att populärkultur bidrar till språkutveckling då barnen får lyssna på varandra, berätta om sina erfarenheter och delge varandras kunskaper. De menade att populärkulturen bidrog till reflektionssamtal som till exempel bordssamtal vid måltider, samlingar och i leken.

Hedge (2011) reflekterar i sin studie utifrån det sociokulturella perspektivet kring barns intresse för populärkultur och menar att den influerar barnens språk, lek, handlingar, relationer och beteenden (Hedge 2011, s. 26). Liknande tankar finns i vårt resultat där förskollärarna beskriver att populärkultur skapar delaktighet, förenar barnens livsvärldar, förståelse för demokrati och utvecklar

barns lek. Vi tänker även att populärkultur kan användas för att utveckla sociala relationer genom att lyfta frågor om värdegrund utifrån till exempel en film. De flesta av våra respondenter lyfter också möjligheter kring att använda populärkulturen för att lyfta frågor om genus och normer. De menar att istället för att se populärkulturen som något negativt, ser respondenterna det som en potentiell utvecklingsmöjlighet att kunna föra reflektionssamtal med barnen. Liknande tankar finns i Henwards (2015) studie, där författaren menar att förskollärare kan använda populärkulturen för att kritiskt granska dess innehåll tillsammans med barnen. På så sätt kan vi granska och analysera oss själva och de fördomar och antaganden vi har (Henward 2015, s. 221). Respondenterna i vår studie menar att det kräver medvetna pedagoger för att få syn på de normer som populärkulturen förmedlar. Vi menar att genom att arbeta normkritiskt skapar det en grund för livet, där barnen kan få förståelse för olika samhällsviktiga ämnen. Normkritiskt arbete skapar även möjligheter att reflektera över sina egna handlingar och de fördomar vi har, vilket vi i likhet med Henward (2015), ser som en möjlighet att lyfta utifrån populärkultur.

När barnen har ett gemensamt och gediget intresse för något, ser respondenterna även att barnen kan behålla koncentrationen längre. De ser även en möjlighet att när barnen blir uppslukade av något gemensamt, blir det lättare att gå vidare i ett tema eller projektarbete. Ytterligare möjligheter som lyfts fram i intervjuerna är att genom samtal kring barns intresse för populärkultur kan barnen ta del av varandras kulturer. Det tycks förena barnens olika livsvärldar där även hemmen blir inkluderade. På det sättet skapar barnen en förståelse för att alla har olika förutsättningar samt att olikheter berikar och skapar möjligheter att lära av varandra.

Vårt resultat visar att lärplattor används i olika syften på de olika förskolorna. Utifrån det förskollärarna beskriver används de oftast för att dokumentera aktiviteter eller projicera olika medier. Flera nämner att det finns en brist på digitala resurser då det bara till exempel finns en lärplatta på en barngrupp eller förskola, vilket begränsar användandet. Kervin (2016) visar i sin studie att barns engagemang för artefakter så som lärplattor, kan utveckla barns läskunnighet och språkutveckling. Genom ett aktivt användande av lärplattor och dess appar får barnen inlärningsmöjlighet i sociala sammanhang (Kervin 2016, s. 70 - 72). Vi tänker att det är viktigt att vi som pedagoger är närvarande för att stimulera barnens språkutveckling i användandet av lärplattor. Vi ser det som en möjlighet att arbeta med lärplattor och medialt lärande utifrån film, spel med mera, vilket i enlighet med läroplan för förskolan (Lpfö 18) skapar möjligheter till att reflektera, tolka och samtala om olika medier (Lpfö 18, s. 14).

Slutligen ser respondenterna en möjlighet med att om barnen får känna sig delaktiga och blir sedda utvecklar de självständighet och tro på sin egen förmåga. Vi tänker även likt det Shegar och Weninger (2010) skriver, att populärkulturen särskilt kan användas i förskolan för de barn som har svårt i sin läs- och skrivutveckling (Shegar & Weninger 2010, s. 444). Vi har tidigare erfårit att barn genom sin expertis för något inom populärkultur har stärkts i sin utveckling, då de känt sig mer kunniga inom ämnet. En av oss författare har arbetat mycket med appen Poio som är ett läs-spel anpassat efter varje barns nivå. Genom appen har många barn knäckt läskoden genom lek. Dessa typer av appar kan skapa nyfikenhet och hjälpa barn att väcka ett intresse för bokstäver.

Utifrån intervjufrågan "Vad ser du som negativt med att använda populärkultur som ett pedagogiskt verktyg?" uttryckte förskollärarna flera utmaningar. Många av respondenterna uttryckte en oro kring att barnen har en tendens att hänga upp sig på de saker som tillkommer med populärkulturen så som leksaker, kläder, ryggsäckar, tidningar och filmer. En respondent använder begreppet "merchandise", vilket är något som vi i förskolan idag ser mycket av, mest utifrån barnens kläder men även leksaker som barnen tar med sig hemifrån. Två av respondenterna i vår studie uttrycker att det i förskolan ligger mycket fokus på just kläder och leksaker. De menar att det blir en makt och hierarki i barngruppen om vem som har vad och inte. Respondenterna uttrycker en oro kring att detta kan skapa utanförskap i barngruppen då vissa familjer kanske inte vill ta del av eller har en ekonomisk möjlighet att vara en del av det som tillkommer med populärkulturen. Vi tänker att just på grund av det, väljer kanske flera förskollärare i vår studie att inte låta barnen ta med sig leksaker till förskolan. Vi ser att det finns andra anledningar också, men att det kan resultera i ett utanförskap för de barn som inte har möjlighet att ta del av det som tillkommer med försäljningen av populärkulturen.

En respondent menar även att förskolan ska tillföra något annat till barnen än det som tillkommer med populärkulturen, att vi ska vara ett komplement till hemmen. Vad händer då med de barn som inte får detta hemifrån? Vi menar att det skapar ett utanförskap åt båda håll. Att välja bort populärkulturen anser vi inte är ett alternativ då den är en stor faktor som förenar barn och deras livsvärldar. Om den förbjuds kommer det varken minimera barnens intressen eller de kläder barnen har på sig när de kommer till förskolan. Vi menar att istället för att försöka minimera tillgången, kan man istället använda populärkulturen för att få barnen att känna sig delaktiga och sedda. På så sätt får barnen möjlighet att påverka sin egen vardag och lust att lära och utvecklas. Precis som Henwards (2015) studie visade, kommer barn att använda smarta tekniker för att göra motstånd mot lärarna om man förbjuder populärkultur i förskolan, och om förskollärare struntar i att tillvarata dessa intressen lämnas barnen precis som Fast (2011) skriver, åt sig själva.

Vårt resultat visar att de digitala verktygen inte tar så stor plats i verksamheterna. Likaså i de fall där det väljs bort utifrån populärkulturen. En respondent säger till exempel att alla barn har en Ipad hemma och att hon därför vill erbjuda annat. Detta påstående stämmer inte överens med vår erfarenhet, där vi har erfarit att flera barn inte har en lärplatta hemma. Enligt läroplan för förskolan (Lpfö 18) ska förskolan erbjuda barn att arbeta med digitala verktyg, men om vi väljer bort dessa artefakter exkluderar vi de barn som inte får detta med sig hemifrån. Eftersom det står i läroplan för förskolan menar vi att man inte längre kan välja att utesluta detta. Vi menar att om vi inte erbjuder olika digitala verktyg så får inte alla barn en likvärdig utbildning.

Som vi nämnde tidigare, där man på en av respondenternas förskola förbjudit barnen att ta med sig leksaker, vet vi av erfarenhet att barn gör motstånd emot sådana förbud i förskolan. Hur mycket man än förbjuder detta så kommer leksakerna enligt vår erfarenhet ändå komma med barnen från hemmen. I enlighet med Henwards (2015) studie visade resultatet att barnen var medvetna om att populärkultur var förbjudet att leka eller att prata om, men de gjorde motstånd på olika sätt, till exempel genom att leka sådant i parkerna istället (Henward 2015, s. 216). Genom att förbjuda populärkultur och dess innehåll menar vi att pedagoger i förskolan riskerar att gå miste om värdefulla tillfällen för lärande, där barnen får mötas och lära sig av varandra. Vi menar att istället för att se förskolan som ett komplement till hemmet och förbjuda leksaker hemifrån, kan pedagoger erbjuda barnen tillfällen då de får ta med sig leksaker och jobba med dem på ett pedagogiskt sätt.

Vårt resultat visar att några av våra respondenter upplever att populärkulturen är komplext att arbeta med i barngrupp. De menar att antingen har man inte kunskap om det som barnen är intresserade av, eller så ändras barnens intressen så fort vilket gör att de inte hinner med att ta reda på vad till exempel Pokémon handlar om. Liknande resultat visade även Fasts (2007) studie där en förskollärare beskrev att när hen äntligen lärt sig Pokémon, kom det nya kort. Utifrån vårt resultat tror vi att det kan finnas en viss rädsla eller oro med att använda populärkultur i undervisningen. Vi tror att det kan handla om att förskollärare i viss mån upplever att de hamnar i ett underläge gentemot barnen om de inte har tillräckligt med kunskaper om ett ämne. Det kan också handla om en oro att kunna hålla sig uppdaterad av det som barnen är intresserade av. Istället menar vi att man kan ta hjälp av barnen och använda deras kunskaper för att på så sätt skapa ett lustfyllt lärande, där barnen kan få möjlighet att få använda sina kunskaper för att bygga nya i en gemenskap. Vi tänker utifrån detta att om förskollärare känner större tillit till sin kompetens kring att arbeta med populärkultur, genom att söka, leta och utforska information, skulle det skapa bättre förutsättningar för att ta tillvara på barns

intresse i utbildningen. Vi tror även att det kan vara lättare för yngre förskollärare att hålla sig uppdaterade om populärkultur då de automatiskt blir uppdaterade av detta genom sociala medier eller att man kanske själv har barn i de åldrarna. En liknande tanke lyfter även respondenten Evelina, som tror att det kan vara en generationsfråga, att det finns många äldre som är rädda för att arbeta med populärkultur.

Respondenterna menar även att med populärkulturen följer svåra diskussioner som lägger ett stort ansvar på förskollärare. Respondenterna lyfter att många filmer, spel och dess karaktärer symboliserar våld. De menar att det kräver medvetna pedagoger för att få syn på de normer och stereotyper som skapas i barns lek och en utmaning blir hur de ska ta hand om det. En respondent reflekterar kring att vi i förskolan har kommit en bra bit i genusarbetet, men att det är en utmaning eftersom resten av samhället och hemmen lever kvar i ett samhälle där “kvinnor ska vara kvinnor och män ska vara män”. Dessa tankar kan relateras till ett svar som Fast (2007) fick i en intervju i sin studie, där en förskollärare menade att föräldrar ger efter för lätt och låter sina barn titta på “skräpprogram” och ger barnen de leksaker de vill ha. Förskollärarna i vår studie ser det som tidigare nämnt snarare som en möjlighet att lyfta frågor utifrån dessa “skräpprogram”.

7.3. Erfarenheter av vårdnadshavares bemötande

Resultatet i vår studie visar att många av respondenterna inte hade några specifika erfarenheter av vårdnadshavares bemötande kring populärkultur. Samtliga respondenter menade även att de åsikter som uttryckts inte har påverkat deras arbete. Respondenterna menar att de är duktiga på att förklara syftet för vårdnadshavarna med vad de gör, vilket gör att de litar på deras profession. De respondenter som hade erfarenheter av vårdnadshavares bemötande beskrev hur den dels bestod av en undran kring användandet av lärplattor, dels en oro kring att barn fastnar vid en figur, till exempel Sonic. En vårdnadshavare tyckte till exempel att barnen satt för länge med en lärplatta, eller tittade på program som inte var pedagogiska. Deras bemötande och frågor menar vi utifrån vår tidigare beskrivning, kan handla om en rädsla kring att digitaliseringen lyfts fram i den nya läroplanen. Därför är det viktigt att vi i förskolan inkluderar vårdnadshavarna i vårt arbetssätt. Om vi förmedlar hur vi tänker, att digitala verktyg inte används som en barnvakt eller som en “fjärde” pedagog, utan som ett hjälpmedel för att utveckla barns läroprocesser kan vårdnadshavare få en större förståelse för förskolans styrdokument. Fast (2007) skriver i sin studie att föräldrars intressen, vanor, värderingar och samhällssyn bidrar till vilket kulturellt kapitel barnen får (Fast 2007, s. 179). Därför tänker vi att det även är viktigt att inkludera vårdnadshavarna genom att de exempelvis själva kan få prova på hur barnen använder en lärplatta på ett föräldramöte, ge information genom daglig dialog, i vecko- eller

månadsbrev, få ta del av väggdokumentation både från barnen och oss pedagoger med tillhörande läroplansmål och syfte. Det kräver dock att vårdnadshavarna faktiskt intresserar sig för och läser den information som ges.

Vi trodde att fler respondenter skulle ha erfarenheter av vårdnadshavares ifrågasättande kring användandet av populärkultur. Anledningen till det tror vi handlar om att respondenternas vårdnadshavare har fått tydlig information om förskolans arbetssätt. I och med att digitalisering lyfts fram i läroplanen, kan vi i förskolan stärkas i vår profession, luta oss mot våra styrdokument och känna trygghet i det, vilket kan speglas i vårt förhållningssätt till vårdnadshavarna. Samtidigt visar vårt resultat att många förskolor enbart har en lärplatta tillgänglig för en större grupp barn, eller att de ännu inte kommit igång så mycket med digitalisering, vilket också kan vara en anledning till att de inte har så stor erfarenhet av vårdnadshavares bemötande kring populärkultur, än.

8. Exempel på hur vi kan arbeta med populärkultur

I Fast (2007) studie menar förskollärarna att det ofta blir bråk om leksaker, då de försvinner och att det inte är deras uppgift att hålla reda på dessa, barnen får därför ha sina leksaker hemma dels för att alla inte har samma tillgång till det hemma (Fast 2007, s. 188). I Hedge (2011) studie fann författaren att barnen inte fick använda leksaker i verksamheten, utan att de enbart fick tas fram under samlingar (Hedge 2011, s. 26). Detta ämne menar vi är en ständig diskussion i arbetslagen, om barnen ska få ta med sig leksaker eller inte. Respondenten Pia i vår studie menar att det exempelvis kan bli mer fokus på leksaker än hur man är som person. Även i studien av Henward (2015) beskriver författaren som tidigare nämnt att populärkultur länge förbjudits i skolan och att de enbart varit tillgängligt vid vissa tillfällen (Henward 2015). Vi författare har både erfarenhet av att vara föräldern som säger nej till leksaker på morgonen samt pedagogerna som ber barnen att lägga leksakerna på hyllan. Vi menar att istället för att förbjuda leksaker på förskolan, vill vi lyfta vilka möjligheter som kan finnas med det. Vi menar att om barnen får ta med sig något hemifrån exempelvis en gång i veckan eller i månaden, blir det enklare för både vårdnadshavare, barn och pedagoger att veta vad som gäller och att barnen på så sätt får något att se fram emot. Det barnen tar med sig behöver nödvändigtvis inte vara en leksak, utan kan vara vad som helst, en bild från en semester, ett gosedjur, en tröja eller en vattenflaska med Frost på. Som en aktivitet kan barnen sedan få presentera detta inför gruppen. På så sätt utvecklar barnen sin berättarförmåga, de lär sig att lyssna på andra och får ta del av varandras erfarenheter.

Vi håller med om att leksaker kan rikta fokus mot vem som har vad och inte, och att alla inte har samma möjligheter, men samtidigt menar vi att vi i förskolan har en uppgift att visa barn att alla har olika förutsättningar samt skapa en förståelse för att vi är olika men lika bra. Genom att barnen får berätta om sina upplevelser eller historier kring något personligt kan vi hjälpa dem att utveckla förståelse för andras livsvärld. Förskolläraren Evelina nämner att de har en leksaksdag på hennes förskola där barnen får ta med sig sakerna in i leken. Det tänker vi också kan vara en idé, både att barnen får berätta om sin "sak" men även får ta med den in i leken. På så sätt arbetar vi även med demokrati utifrån barnens delaktighet och inflytande, där de kan skapa en förståelse för att deras åsikter och tankar är viktiga.

Hedge (2011) skriver i sin studie att om vi lärare inte tar tillvara på barnens intresse för populärkultur, missar vi en rik källa där vi kan utöka barns kunskap och förståelse (Hedge 2011, s. 29). Vi håller med om det Hedge skriver och vill därför slutligen ge några exempel på hur vi tänker att man kan fördjupa arbetet med populärkultur utifrån barnens intresse. Vårt resultat visar bland annat att några förskollärare menar att program som till exempel Paw Patrol eller Pokémon inte är utforskningsbara eller pedagogiska. Vi menar att om vi ger oss tid att ta reda på information, sätter oss ner i arbetslagen och tänker kreativt samt tar hjälp av våra kompetenta barn, kan vi med läroplanen i handen koppla in allt från värdegrundsarbete till naturvetenskap. En av oss författare har till exempel startat ett projekt kring barnens intresse för Pokémon Go. Det finns bland annat eld-Pokémon, vatten-Pokémon, de som kan flyga och de som lever i jorden. Figurerna besitter även olika styrkor och förmågor. Vi startade på så sätt projektet "De 4 elementen" där vi utforskade vatten, eld, luft och jord på olika sätt. I och med att vi hela tiden utgick från barnens intresse för Pokémon, upplevde vi att barnen var motiverade, intresserade och mottagliga att ta in ny kunskap.

Paw Patrol handlar om hjältemodiga hundar med fokus på gemenskap och problemlösning. Oavsett liten eller stor jobbar de tillsammans för att skydda samhället. Med utgångspunkt från det menar vi att man pratar om mod, personliga egenskaper och vänskap. Karaktärerna i Paw Patrol kan till exempel skicka brev till barnen på förskolan med olika problem att lösa, vilket utvecklar barnens samarbetsförmåga, tillit till sin egna förmåga och mer därtill. Pyjamashjältarna nämns också som ett program förskollärarna menar bidrar till genus och normer. Är det ett en serie, spel, film eller program som lyfter sådana frågor, tänker vi att det är ett ypperligt tillfälle att ta upp och kritiskt granska det med barnen. I och med att barn redan är engagerade och intresserade av något, tänker vi att det skapar en möjlighet att kunna gå djupare in i en diskussion där de kan behålla sin

koncentration. Precis som respondenten Evelina nämner kan man antingen jobba med Barbie och förstärka vissa saker, eller jobba med Barbie och påvisa vissa saker.

Många av respondenterna nämner att barnen får sjunga och dansa till låtar i Melodifestivalen. En respondent hade till exempel byggt en scen för att förena intresset i miljön. Fler förslag på hur man ytterligare kan fördjupa arbetet är att skriva egna låtar tillsammans med barnen, göra egna nummer, skapa egna figurer/artister som får uppträda, filma och projicera eller göra egna greenscreen-filmer med en scen i bakgrunden. En av oss författare har tidigare arbetat med att barn fick rösta på låtarna inför varje deltävling. Först lyssnade vi kort igenom varje bidrag, sedan fick de sätta guldstjärnor på de bidrag de tyckte mest om. På så sätt arbetade vi med matematik då vi räknade stjärnor, vem fick flest? Är det fler eller färre? Samt demokrati då vi röstade och på så sätt kunde utveckla barnens förståelse för att deras åsikter är viktiga, och att den med flest röster vinner.

Vi menar även att de digitala verktygen inte behöver stanna innanför förskolans väggar, utan kan tas med till exempelvis skogen och närmiljön. Genom dess olika appar och dokumentationsmöjligheter kan barn upptäcka naturvetenskap såsom djur, insekter, årstider, eller matematik såsom att lösa olika matematiska uppdrag, scanna QR-koder och så vidare. Genom att inkludera hemmen kan vi som en av våra respondenter nämner få in musik och böcker från deras land och kultur, vilket ökar delaktigheten samt ökar barnens självkänsla.

Genom studiens gång har vi fått ta del av och inspirerats av förskollärares erfarenheter och arbete med populärkultur. Vi har vidgat vårt synsätt kring vilka möjligheter och utmaningar det kan finnas i arbetet med populärkultur. Vi blev framförallt förvånade över att de flesta förskollärarna i studien inte blivit mötta av vårdnadshavare med starka åsikter, och att många förskolor fortfarande inte kommit så långt i arbetet med digitala verktyg. Vi har både fått våra egna tidigare erfarenheter bekräftade där fler förskollärare resonerar på liknande sätt, samt fått nya tankesätt både kring förhållningsätt samt hur man rent praktiskt kan arbeta med populärkultur.

Sammanfattningsvis tänker vi att ett bra arbetssätt skulle kunna vara att inför varje termin sätta sig ner tillsammans i personalgruppen och ställa sig frågan: Vad är barnens intressen nu? Vad lekar de? Vad pratar de om? Hur kan vi arbeta med det? Hur kan vi ta hjälp av vårdnadshavarna? Om det dyker upp ett gemensamt intresse hos barnen, hur kan vi få in de olika läroplansmålen i detta? Kan vi låna böcker, arbeta med musiken, använda det till bygg och konstruktion, skapa egna berättelser,

dramatisera, göra samarbetsuppdrag eller utforska naturen? Finns det några normer som vi behöver lyfta och diskutera? Hur kan vi fånga barnen och hur kan vi bygga arbetet vidare? Trots att ordet populärkultur inte nämns som något vi ska arbeta med i läroplanen för förskolan, menar vi att det går inom ramen för både digitalisering och barnens intresse, vilket ska vara en utgångspunkt i utbildningen. Vi menar slutligen att om vi i förskolan vågar utmana våra rädslor, kritiskt granskar vårt förhållningssätt och utforskar populärkulturen tillsammans med barnen, kan vi lättare motivera vårt arbete för vårdnadshavare samt skapa rika möjligheter för barnens livslånga lärande.

9. Metoddiskussion

I studien har åtta kvalitativa telefonintervjuer genomförts från sex olika förskolor i olika områden från Stockholm. Vi tror att om vi hade utfört intervjuerna på plats på intervjupersonernas förskolor hade vi kunnat skapa ett större förtroende och personlig kontakt, vilket hade gett oss ett bredare material. På grund av Covid-19 fick vi göra det bästa av situationen och istället utföra telefonintervjuer. Fördelen med telefonintervjuer var att vi kunde utföra flera intervjuer på samma dag, vilket gav oss mer tid att analysera och transkribera materialet. Vi är nöjda över vårt val av att utföra åtta intervjuer då det bidragit till en bred empiri som hjälpt oss att svara på våra frågeställningar. Vår vision var från början att intervjua förskollärarna på plats på deras förskolor samt göra observationer av miljön för att undersöka hur populärkulturen speglas där. Något vi tänkt på är om vårt resultat hade sett annorlunda ut då. Vi funderar över om vi hade fått syn på andra saker som till exempel skillnader inom olika sociokulturella områden. Valet att göra en tematisk analys var en fördel för att få en överblick över empirin vilket hjälpte oss att sammanställa och analysera de resultat vi fick. Ytterligare något vi har funderat på är att om vi istället hade använt en fenomenografisk ansats, hade det möjligen gett oss en mer fördjupad förståelse för respondenternas egna uppfattningar om populärkultur. Detta hade möjligen gett oss en djupare förklaring, men det hade förmodligen krävts andra frågeställningar som är mer inriktade på vilka uppfattningar förskollärarna har på fenomenet populärkultur.

10. Slutsats

Sammantaget visar vår studie att förskollärarna förhåller sig till och arbetar med barnens intresse för populärkultur på olika sätt. Vår slutsats är att förskollärarnas förhållningssätt speglar *om* och *hur* barns intresse för populärkultur tas tillvara. Utifrån resultatet av studien ser vi att förskollärare använder populärkultur för att lyfta och påvisa normer och stereotyper som populärkulturen

förmedlar. Barnens intressen för populärkultur används också för att utveckla olika lärprocesser och identitetsutveckling. Det är genom populärkulturen som barnen kan dela med sig och ta del av varandras livsvärldar för att på så sätt förenas i en gemenskap. Studien visar även att de områden förskollärarna arbetar i inte är avgörande för hur de arbetar med populärkultur, utan att det är pedagogernas personliga åsikter som avgör vilka populärkulturella intressen som lyfts fram i den pedagogiska verksamheten. Trots att samtliga förskollärare i studien är medvetna om att barnen är engagerade i populärkultur utesluter många ändå en del av barnens intresse för filmer, spel och program. Detta menar vi kan bero på en bristande kompetens och intresse. De utmaningar respondenterna lyfter fram handlar främst om hur vi kan ta hand om det som tillkommer med populärkulturen såsom normer, stereotyper och kommersiella produkter. Detta resulterar i att om dessa aspekter inte uppmärksammas eller reflekteras kring i arbetet med barnen kan det bidra till att förstärka normer, hierarki och utanförskap. Studien visar även att vårdnadshavares bemötande inte har påverkat förskollärarnas arbete. De åsikter som dykt upp har gjort vårdnadshavarna nöjda då de fått höra vad syftet är. Sammantaget är vår slutsats att förskollärarnas medvetenhet, intresse och kompetens speglar vilket förhållningsätt och samspel som sker med vårdnadshavarna och hur väl barnens intresse för populärkultur tas tillvara på.

11. Vidare forskning

Under arbetets gång har det väckts idéer kring vidare forskning inom ämnet populärkultur. I vår undersökning fick vi empiri utifrån förskollärares perspektiv om populärkultur. En vidare forskning inom ämnet hade kunnat vara att göra en etnografisk studie med observationer och intervjuer utifrån barnens perspektiv. Hur uppfattar barnen populärkultur och termerna barnkultur och barns kultur? En annan möjlig forskning inom ämnet hade varit att utgå från vårdnadshavares perspektiv och hur de uppfattar populärkultur. En spännande ingång i en undersökning hade också varit att undersöka hur det ser ut på de förskolor som till exempel har leksaksfredag, hur det påverkar barnen och hur det ser ut i mer socioekonomiska områden.

12. Referenslista

Calissendorff, M. (2012) Förskolebarn och instrumentalspel. I: Riddersporre, B. & Söderman, J. (red.) *Musikvetenskap för förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur, s. 105 - 117.

Fast, C. (2011). *Att läsa och skriva i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

Fast, C. (2007). *Sju barn lär sig läsa och skriva: familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet, 2007. Uppsala.

Hedge, H. (2011). *Rethinking Sponge Bob and Ninja Turtles: Popular culture as funds of knowledge for curriculum co-construction*. Australasian Journal of Early Childhood, Vol. 36, No. 1, 2011 Pages 25 - 29.

Henward, A. (2015). "She Don't Know I Got It. You Ain't Gonna Tell Her, Are You?" *Popular Culture as Resistance in American Preschools*. The American Anthropological Association, Vol. 46, Issue 3, 2015 Pages 208 - 223.

Kervin, L. (2016). "Powerful and playful literacy learning with digital technologies". Australian Journal of Language and Literacy, Vol. 39, No. 1, 2016 Pages 64 - 72.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2012). *Den kvalitativa forskningsintervjun*, 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lindgren, S. (2009). *Populärkultur Teorier, metoder och analyser*. Malmö: Liber.

Lpfö 18, *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket.

Löfdahl, A. (2014). God forskningsed – regelverk och etiska förhållningssätt. I: Löfdahl, A., Hjalmarsson, M. & Franzén, K. (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber. S. 32 - 43.

Löfgren, H. (2014). Lärarberättelser från förskolan. I: Löfdahl, A., Hjalmarsson, M. & Franzén, K. (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber. s. 144 - 156.

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 4. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Persson, M. (2000). *Populärkulturen och skolan*. Lund: Studentlitteratur.

Shegar, C. & Weninger, C. (2010) *Intertextuality in preschoolers' engagement with popular culture: implications for literacy development*, Language and Education, Vol. 24, No. 5, 2010 Pages 431 - 447.

Storey, J. (2015). *Cultural theory and popular culture: an introduction*. 7. ed. New York: Pearson Education.

Säljö, R. (2011). L. S. Vygotskij – forskare, pedagog och visionär. I: Forsell, A. (red.) *Boken om pedagogerna*. 6. uppl. Stockholm: Liber, s. 153 - 177.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken – Ett sociokulturellt perspektiv*. 3. uppl. Studentlitteratur AB: Lund.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningsed*. Stockholm.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm.

Thörner, A. (2017). *"Vi kan inte bara utgå från barnens intresse" Pedagogers guidning av barns intresse i förhållande till förskolans målstyrning*. Liss. Borås : Borås universitet, 2017. Borås.

Åberg, A. & Lenz Taguchi, H. (2005). *Lyssnandets pedagogik: etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. 1. uppl. Stockholm: Liber

12.1. Otryckta källor

Transkriptioner av muntliga intervjuer

Förskollärare Sanna

Förskollärare Darya

Förskollärare Tanisha

Förskollärare Evelina

Förskollärare Rebecka

Förskollärare Pia

Förskollärare Katrin

Förskollärare Emma

13. Bilagor

13.1. Ansats till anskaffandet av respondenter

Hej,

vi heter Lisa Larsson och Anna Eskils och är studenter på Södertörns Högskola på den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen. Vi är nu inne på vår sista termin på utbildningen och ska nu ut och forska inför vår C-uppsats. Vi har valt att göra en empirisk studie som kommer att handla om Populärkultur i förskolan. Vi skulle vilja intervjua förskollärare som arbetar med barn i åldrarna 3 – 5 år för att undersöka detta forskningsområde. Vi undrar därför om ni skulle vara intresserade av att vara med i denna studie? Då vi är väl medvetna om smittriskan och eventuellt bortfall av personal i verksamheterna just nu på grund av Covid-19, så har vi valt att göra telefonintervjuer. Intervjun kommer att vara ca. 30 – 45 min där vi kommer att ha förberett intervjufrågor som vi kommer att ställa under intervjun. Det material som vi kommer att använda oss av är ljudinspelning och fältanteckningar för att kunna samla data och empiri inför vår slutliga analys. Vi skulle tycka att det var väldigt roligt om ni skulle vilja vara en del av vår studie och bidra till ny forskning inom området populärkultur.

Förslag på datum för telefonintervju om möjligt; onsdag den 25/3 – 20, tisdagen den 31/3 - 20, tisdagen den 7/4 – 20, onsdagen den 8/3 – 20. Tid för intervju kan vi komma överens om i den mån av tid ni har i verksamheten just nu.

Tack på förhand!

Bästa hälsningar

Lisa Larsson

Mejl:

Mobilnr: 073XXXXXXX

Anna Eskils

Mejl:

Mobilnr: 070XXXXXXX

13.2. Samtyckesbrev

Stockholm 25/3-2020

Hej!

Vi är studenter på ett av förskolläraryrkesprogrammen vid Södertörns högskola. Denna sista termin på utbildningen skriver vi ett examensarbete som omfattar en mindre undersökning som är relevant för förskolans praktik och vårt kommande yrke som förskollärare. Studien kommer att handla om hur förskollärare arbetar samt förhåller sig till barns intresse för populärkultur.

För att samla in material till studien skulle vi gärna vilja utföra telefonintervjuer med förskollärare som arbetar med 3 - 5 åringar på XXXX den XXXX. De verktyg vi kommer att använda oss av är ljudupptagning och anteckningar.

Genomförandet av uppsatsen är reglerat av etiska riktlinjer som rör tystnadsplikt och anonymisering. Detta betyder att personalens och verksamhetens identitet inte får avslöjas. Det insamlade materialet avidentifieras och inga register med personuppgifter kommer att upprättas. Materialet kommer inte att användas i något annat sammanhang utan bara i det egna analysarbetet. Enligt Lärarutbildningens rutiner förstörs materialet efter avslutad utbildning. Den färdiga uppsatsen kommer sedan att publiceras digitalt genom publikationsdatabasen DiVA.

Med detta brev vill jag be om ert medgivande för ert deltagande i studien. All medverkan i studien är frivillig och kan avbrytas när som helst, även efter att materialinsamlingen har påbörjats. Om ni samtycker till studien fyller ni i bifogat formulär.

Kontakta gärna oss eller vår handledare för ytterligare information!

Vänliga hälsningar,

Anna Eskils
Mobilnummer: 070XXXXXXX
Mejl:

Lisa Larsson
Mobilnummer: 073XXXXXXX
Mejl:

Handledare:
Miriam Sio
Södertörns Högskola
Mejl:

Formulär för samtycke till deltagande i studie.

Jag **samtycker** till mitt deltagande i studien.

Underskrift

Formuläret återlämnas till XXXX eller XXXX senast den XXXXXX. Om du/ni inte samtycker till att medverka i studien så bortse från detta brev.

13.3. Intervjufrågor

- Vad är populärkultur för dig?
- Använder ni er av populärkultur i verksamheten?
- Hur arbetar ni med populärkultur utifrån barns intresse i verksamheten?
- Har ni startat ett projekt/tema utifrån barnens intresse för populärkultur?
Om ja, berätta gärna lite om det
- Vad ser du som positivt med att använda populärkultur som pedagogiskt verktyg i förskolan?
- Vad ser du som negativt med att använda populärkultur som pedagogiskt verktyg i förskolan?
- Vad har du för erfarenheter av vårdnadshavares åsikter av populärkultur?
- Är deras bemötande något som har påverkat ert arbete? På vilket sätt?

Om nej (Om de inte arbetar med populärkultur)

- Så ni har inte jobbat med något som till exempel Pokemon, superhjältar, sommarskuggan?
- Hur kommer det sig att ni inte arbetar med populärkultur?
- Vad ser du som positivt med att använda populärkultur som pedagogiskt verktyg i förskolan?
- Vad ser du som negativt med att använda populärkultur som pedagogiskt verktyg i förskolan?
- Vad har du för erfarenheter av vårdnadshavares åsikter av populärkultur?
- Är deras bemötande något som har påverkat ert arbete? På vilket sätt?